

Nemci bežijo iz okolice Orela

250.000 NEMCEV V NE- VARNOSTI DA BODO UJETI

Moskva, Rusija. — Vrhovno poveljstvo ruske vojske javlja, da so ruske čete dospele v mesto Orel in istega očistile sovražnih čet in da poulični boji še trajajo. Nimajo pa Nemci nobenega izgleda, da bi se ohranili v mestu ali okolici do 150 milj okrog.

Nemško radio poročilo je v četrtek jutro priznalo, da je Orel padel v ruske roke.

Orelska okolica je bila silovito utrjena. Nemci so jo imeli 22 mesecev in je središče in ključ osrednje ruske fronte do vse pokrajine gori do Bryanska in skoro doli do Kijeva. Mesto je šlo preje do blizu 400 tisoč prebivalcev. Ruski junaki so nemške utrde zrušili. Krog okrog orelske okolice ima le še kakih 10 do 12 milj odprtine, skozi katero beži v divjem begu iz Orele okrog 250.000 Nemcev, pi puščajo za seboj topove, tanke in številno drugo opremo, da se rešijo pred zajetjem od strani Rusov. Poročila omenjajo, da velik del nemških armad bo skoro gotovo zajet in da ni upanja za rešitev.

Zavzetje Orele in njega okolice ima važen pomen za vso rusko fronto. S tem sunkom pravijo strategji, so Rusi prišli v dominanten položaj, da bodo lahko odrezali vso nemško južno fronto, ali pa se bodo morali Nemci umakniti v Ukrajini, za več, kakor 350 milj nazaj.

Nemške zgube pri Orele so velikanske v moštvi in materi. To je že tretji največji poraz Hitlerjevih hord v Rusiji.

AMERIŠKI USPEHI PRI MUNDI IN DRUGE VESTI

Zavezniški stan, Avstralija. — Amerikanci so na otoku New Georgia, ki je v skupini solomonskih otokov, dosegli zadnje dni velike uspehe. Pri luki Mundi, ki se nahaja v zalivu otoka New Georgia in tvori važno postojanko za letalsko bazo in za pristajanje parnikov, so včeraj iztrgali iz japonskih rok vse važnejše pozicije in zdaj dominirajo vso okolico. Japonci so poraženi in razpršeni. Posamezni oddelki so pobegnili v gore, ki pa ne bodo dolgo vzdržali. S zavzetjem Munde in okoliških trdnjav je južno-vzhodni del New Georgije premagan in Amerikanci bodo lahko začeli operirati proti drugim postojankam na tem otočju.

Na drugih frontah ni posebnih sprememb. Ofenziva v Siciliji gre naprej in zavezniki osvajajo miljo za miljo ozemlje proti mesinskim očinam in italijanski celini. Pri Kataniji

v vzhodni gore Aetna se nemški oddelki še vedno krčevito upirajo. Uspešnejši so ameriški in kanadski oddelki na severu. Badoglijeva vlada še vedno čina s svojo dvorezno politiko. Ljudstvo demonstrira po vsej Italiji za mir, a vlada čina naprej. Zavezniki med tem zopet izvajajo težke zračne napade. Zavezniški letalci tudi stalno bombardirajo zapadno Nemčijo in ni jo noči, da bi Nemci ne okušali bomb iz zraka. Iz Balkana govore poročila o splošnem odporu proti osi.

Na splošno so osišne sile vse-povsod v veliki zagati in težavah.

POJASNILA BI RAD O "INVAZIJSKEM" DENARJU

New York, N. Y. — Profesor W. E. Spahr, ki poučuje ekonomijo na newyorški Univerzi in je obenem tajnik narodnega odbora ekonomistov za denarstva, je včeraj stavil zveznemu zakladniškemu departmentu več vprašanj in prosil pojasnila, da naj se mu pojasni takoimenovan "invazijski" denar, kaj je njegova vrednost, itd. Med drugim pravi in vprašuje:

"Ena zadeva je, ki jo potrebujemo v tej deželi vedeti, kaj je lastnost tega denarja, ki se ga tiska in izdaja v Siciliji pod imenom lira? Ali je ta papir bankovec Zdr. držav? Ali je to srebrni certifikat? Ali je samo takozvan vojaški denar, s katerim se more voditi takojšen promet? Kdo je odgovoren za garancijo veljave tega denarja? Kaj je njegova rezerva zadaj? Kdaj je vnovčljiv?"

"Dalje, kdo je pooblastil izdajanje tega denarja? Ali je kongres pooblastil zakladniški

urad za to? Ako ne, pod kako avtoriteto zakladniški urad podvzema te transakcije?"

"Nemčija si je izmislila trik, da je šla v premagane dežele s takim ukazanim denarjem, kupila z njim blago v premaganih deželah in poplavila deželo s takim denarjem."

"Od vsega kar je zakladniški urad pojasnil, ni mogoče točno dognati kake taktike se pri izdajanju tega denarja poslužuje."

Tako profesor Spahr. Mi pa pravimo, Amerikanci ne bodo nikogar osleparili in se radi tega ne treba nikomur bati.

Za italijanske ujetnike v Siciliji je vojna minila. Veseli gredo iz začasne ječe, potem pa pod ameriškim nadzorom stopajo eden za drugim po strelskih jarkih, ki vodijo na morskobrežje. Ko so enkrat na krovu ameriških ladij, jih popeljejo v ujetniška taborišča.

SEJA PREDSTAVNIKOV SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV

Cleveland, Ohio. — Vodstvo Zedinjenega odbora Srbov, Hrvatov in Slovencev javlja, da se bo vršila prva seja Zedinjenega odbora vseh treh narodnosti v soboto dopoldne ob 10. uri dne 7. avgusta v Clevelandu, Ohio, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Janko Rogelj, ki je tajnik tega odbora ima v rokah vse priprave za to važno sejo. Ta odbor je bil ustanovljen 19. junija v Pittsburghu, Pa., od zastopnikov narodnih kongresov vseh treh narodov. Louis Adamič je predsednik tega Zedinjenega odbora. Nam je žal, da vsled omejenega prostora v listu nam ni mogoče objaviti celoletnega obširnega članka, ki je nam poslan. Upamo, da bo to obvestilo o seji zadostovalo.

FARNO ROMANJE V LEMONT

Chicago, Ill. — Farani sv. Stefana bodo imeli to nedeljo dne 8. avgusta skupno farno romanje v Lemont, k Mariji Pomagaj. Ob 9. uri dopoldne bo čakal trk pri cerkvi sv. Stefana. Ob 11. uri dopoldne pa bo v Lemontu sv. maša za romarje. Vsi farani so vabljeni k obilni udeležbi.

AMERIŠKI PROFESOR BO VODIL RELIFNO AKCIJO V SICILIJ

Washington, D. C. — Profesor Wesley Sturges, ki je poučeval ekonomijo na Yale univerzi je od vlade imenovan za načelnika ameriške reliefne akcije v zasedeni Siciliji. Sturges se nahaja zdaj v Alžirju. Njemu je dodanih še več svetovalcev, nekaj teh bo domačinov Sicilijanov.

ČASOPISNI PAPIR ZOPET PODRAŽEN

Chicago, Ill. — Časopisni papir se je zopet podražil za \$4 pri toni. Obenem bo za mnoge izdajatelje za naprej količina dobave omejena od 10 do 15%. Obseg mnogih publikacij bo vsled tega prizadet.

KRIŽEM SVETA

Bombay, India. — V Tajputana provinciji je velika povodenj zalila mesto Vijainagar in šest vasi, v katerih je utonilo do 2000 ljudi, pravi poročilo. V južni Indiji so nastali te dni veliki deževni nalivi, ki groze še mnogim drugim krajem s poplavam.

London, Anglija. — Londonski listi so objavili uradno zaročilo med jugoslovanskim kraljem Petrom II. in grško princeso Aleksandro. To je menda bila zadnje tedne največja "skrb" jugoslovanskih vladnih krogov v Londonu, namreč kralja oženiti, ki bo 25. avgusta letos star 20 let.

Stockholm, Švedska. — Poluradno poročilo iz Moskve omenja, da Hitler potem gotovih osebnosti iz nevtralnih dežel išče stike, da bi pridobil Sovjetsko Rusijo za pogajanja za separatni mir. Verjetno! Dolge pač vidi, da je v Rusiji zastoj vsaka borba, pa bi rad sklenil mir.

Albany, Ind. — Dva tovarna vlaka od Nickel Plate železnice sta kolidirala na tukajšnji progi. Oba vlaka sta se vžgala. Petnajst železniških vozov je iztiralo. Trije železničarji bodo najbrže podlegli poškodbam, pet pa je več in manj poškodovanih.

London, Anglija. — Abesinski cesar Haile Selassie je objavil v "News Chronicle" brzojavno obtožitev proti italijanskemu maršalu Badogliu, da je ta v vojni z Abesinijo uporabljal strupeni plin proti njegovim ljudem. Cesar Selassie zahteva, da Badoglio pride pred sodišče glede tega.

Buenos Aires, Argentina. — Argentinski krogi priznava, da zavezniška kampanja proti nemškim submarinom v Atlantiku je uspešna. Argentinski parniki, ki so morali več mesecev spreminjati svojo plovidbeno pot v pristanišča Združenih držav in so večinoma izkladali blago za Z. D. v New Orleansu, La., zdaj zopet vozijo direktno v New York in druga severna pristanišča.

SLOVENC V ITALIJI SE SE PRIPRAVLJAJO NA ODREŠENJE

Chiasso, Švica. — V to obmejno mesto na italijansko-švicarski meji prihajajo iz Italije vsakojake vesti. Mnoge vesti je treba sprejemati z rezerviranjem na znanje. Zadnji torek so se baje dogodili spopadi med italijanskim vojaštvom in francoskimi partizani na meji. Dva Italijana sta bila ubita, več pa ranjenih.

Druge vesti javljajo o velikih nemirih v Dalmaciji, Srbiji in posebno pa v Sloveniji. Slovenski partizani so prišli v velikem številu čez mejo v Benetško Slovenijo in tamkaj spetno organizirajo deželsko prebivalstvo v partizane, ki bodo nastopili po vseh vaseh, ko pride dan odrešitja. Baje več, kakor 50.000 beneških Slovencev je že organiziranih od strani partizanov.

LEWIS URGIRA VOJNI DELAJSKI ODBOR, DA ODOBRI POGODBO

Washington, D. C. — Kakor znano, so lastniki ilinojskih premogov in premogari prišli do sporazuma in do pogodbe. Premogariji bodo z novo pogodbo dobili plačo za plovbo pod zemljo od dvigala do dela in zopet od dela do dvigala, okrog \$1.25 dnevno. To je nova pridobitev za premogarje. Tudi znatno povišanje so dobili, tako da skupaj bodo premogari deležni skoro od \$2.50 do \$3.00 na dan. Lastniki pa seveda zahtevajo, da se jim dovoli povišanje cen premoga ali pa vladno doplačilo, za kolikor bo v tem gospodarstvu rogov trpele. Tu pa je med pogodbo in vojnimi delavskim odborom nesporazum, ker s tem bi prišel v nevarnost gospodarski stabilizacijski program vlade. Lewis je v torek s svojimi odvetniki tri ure apeliral na vojni odbor, naj pogodbo potrdi in sprejme. Kaj bo odbor storil se še ne ve.

Poročajte takoj o vseh dogodkih v "A. S.", ki se dogode v vaši naselbini!

JUGOSLOVANI ZAHTE- VAJO TRST IN PRIMORJE

Jugoslovanski vojni kabinet se preseli v kratkem v Kairo. — Nemško čiščenje v Sloveniji ne uspeva. — Kaj se godi v slovenskem in hrvatskem Primorju. — Slovenci se borijo za svojo zemljo.

Jugoslovanske teritorialne zahteve

London, Anglija. — Ako bo Italija izstopila iz vojne, se pričakuje, da bo Jugoslavija stavila takoj Italiji svoje teritorialne zahteve, predvsem za Trst in Reko. V tem slučaju bi postal Trst odprto pristanišče za Avstrijo, Madžarsko, Švico in Italijo.

Dobro poučeni krogi trde, da se bosta morda kralj Peter in njegova vlada zaradi naglega razvoja dogodkov kmalu preselila iz Londona v Kairo.

Po polomu nemške ofenzive čiščenja

United Nations Information Office poroča, da so jugoslovanski gerilci po neuspehu pete nemške "ofenzive uničenja" podvojili intenzivnost svojega delovanja.

V Sloveniji so slovenski gerilci izvršili več napadov v kočevskem okraju, nekdanji nemški naselbini na slovenskem ozemlju. Razvila se je tam huda bitka z nemškimi četami, ki so se morale umakniti. Na bojišču je ostalo 23 padlih Nemcev.

Hrvaški gerilci v Slavoniji so prizadejali Nemcem težke izgube o priliki napada na vojaški vlak, katerega so vrgli iz tira. V bližini mesta Našice so poškodovali važno železniško progo.

Izgredi v Istri in na Primorskem

Bern, Švica. — Najnovejša poročila trde, da so Nemci in Italijani z vso naglico poslali v Reko in Trst vojaštvo, kajti v obeh teh mestih so začeli Hrvatini in Slovenci zahtevati, da se Istra takoj odloči od Italije. Razmere so tudi v vseh drugih vzhodnih pokrajinah kraljevine Italije do skrajnosti napete. Brzojavke švicarskih časopisov tudi govore o krizi, ki je nastala v Istri, ozemlju katero je Italija anektirala po razsulu avstro-ogrske monarhije v prvi svetovni vojni.

Columbia Broadcasting System je dobil preko radia iz Švice vest, da so Nemci zasedli Trst, Reko in Pulj in da so začeli tudi že okupacijo različnih krajev v severni Italiji s pomočjo čet, katere so pripeljali skozi tunel pod Brennerjem.

Brzojavke, ki prihajajo iz Berna trde, da bo morala vlada generala Badoglija najbrže odpustiti, ako bi se ti izgredi nadaljevali.

Berner Tagwacht piše, da zahtevajo Slovenci in Hrvati, katerih se nahaja v teh krajih približno 600.000, da se vključijo v državo južnih Slovanov.

Slovenski partizani pred Vidmom

Iz Budimpešte je došlo radio poročilo, da se je partizanom iz Slovenije posrečilo udreti preko italijanske meje in da so prodrli več, kakor 40 milj globoko v italijansko ozemlje. V okolici Vidma so se vršili pred par dnevi spopadi med skupinami partizanov in laškim vojaštvom, ki tajno od vasi do vasi agitirajo in so do zdaj organizirali že do 50.000 Slovencev v Furlaniji in Benečiji za nastop, ko pride dan popolnega razsula za sovražnika.

Nemci v Istri in Primorju

Vesti o tem, kaj se godi v Istri in Primorju, si nasprotujejo. Nekatere trde, da imajo Nemci že vse ozemlje v rokah, druge zopet trde nasprotno, kot na primer naslednja vest:

New York Times, 1. avgusta: Nemške čete, ki so v četrtek odklonile, da zapuste polotok Istro, so morale po prihodu zadostnih italijanskih sil ostati v svojih barakah "da ne bi prišlo do dalekosežnih incidentov".

Neko poročilo iz Budimpešte pa pravi ravno nasprotno, da so Nemci le ojačili italijanske oddelke, ki vrše stražarsko službo na cesti.

Sodelovanje zaveznikov z jugoslovanskimi gerilci

London, Anglija. — Iz Švice prihajajo vesti, katere potrjuje budimpeštanski poročevalec lista Nachrichten, da dobivajo srbski in tudi hrvaški gerilci redno oskrbo z orožjem in municijo, katero jim prinašajo britanska transportna letala, ki zdaj prihajajo iz Sicilije.

Ista poročila zatrjujejo, da na Bolgarskem delovanje teroristov nikakor še ni ponehalo. Kljub krutemu zatiranju in najostrejšim uradnim ukrepom teh aktov nasilja ni bilo mogoče ustaviti, najmanj pa v prestolnici Sofiji.

Boji partizanov v Jugoslaviji

London, 19. julija (ONA). — Moskovski radio javlja danes v svoji oddaji v angleščini, da so jugoslovanski partizani po zavzetju mesta Zvornik poškodovali rudnike v tem okraju, ki zalagajo topilnice železa v Zenici. Ta industrija dela za Krupp-ove tovarne, a bo zdaj ostala brez surovin, ker so rudniki "v takem stanju, da jih bo težko zopet popraviti."

Ista vest pravi tudi, da so partizani očistili prometno linijo med Sarajevom in Kladnjem. Najbrž gre za mesto Kladnje, ki leži 30 milj severno od Sarajeva.

Biti brez slovenskega lista v teh časih se pravi biti brez zveze s svojim narodom.

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski
list v Ameriki.
Ustanovljen leta 1891

The first and the oldest Slovene
Newspaper in America.
Established 1891

Izhaja vsak torek in petek.

Issued every Tuesday and Friday.

Izdaja in tiska:
EDINOST PUBLISHING CO.
Naslov uredništva in uprave:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Telefon: CANAL 5544

Published by
EDINOST PUBLISHING CO.
Address of publication office:
1849 W. Cermak Rd., Chicago
Phone: CANAL 5544

Naročnina:	Subscription:
Za celo leto \$4.00	For one year \$4.00
Za pol leta 2.00	For half a year 2.00
Za četrt leta 1.25	For three months 1.25
Za Chicago, Kanado in Evropo:	Chicago, Canada and Europe:
Za celo leto \$4.50	For one year \$4.50
Za pol leta 2.25	For half a year 2.25
Za četrt leta 1.50	For three months 1.50

POZOR! Številke poleg vašega imena na naslovni strani kažejo, do kedar je plačana vaša naročnina. Prva pomeni mesec, druga dan, tretja leto. Obnavljajte naročnino točno.

Dopisniki so prošeni, da dopise pošljejo vedno malo prej, kakor zadnje ure predno je list zaključen. Za točkovo številko morajo biti dopisi v uredništvu najkasneje do petka zjutraj prejeli. Za petkovo številko pa najkasneje do srede jutra. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter, June 10, 1943, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

BORBE IN POLITIKA

Dokler niso začeli Angleži zadnjo jesen uspešno napadati osiščne čete v Egiptu in dokler se niso izkrcali Amerikanci v Severni Afriki in še dokler niso Nemci obupano povesili svojih ošabnih glav pri Stalingradu ob Volgi, toliko časa je bila vsa propagandna in borbena inicijativa v rokah ošabnih Nemcev. Po uspehih v Egiptu, v Libiji in potem po totalnem porazu osiščnih sil v Tuniziji in velik zaobrat vojne sreče v Rusiji, pa je vsa propagandna in borbena inicijativa v rokah Združenih narodov. Uspehi v Tuniziji, v Rusiji, kakor tudi v Tihem morju so dalekosežnega pomena za Združene narode, ki vodijo borbo proti osišču. Svet se govori in ugiba o tem in onem in mogoči so še vedno kakor presenetljivi dogodki v dobro sovražnika, ampak vse take izjave so le bolj nekako zavarovanje pred morebitnimi možnostmi, v resnici pa se zdi, da so odločilne bitke, ki so izsilile in priredile do preokreta v tej borbi že izvojevane. Borbe za naprej bodo le še nadaljevale in izvajale popolno uničenje osiščnih sil in moči.

Borbe potekajo na frontah. Pravimo na frontah, ker zdaj ni za osiščne sile več samo ene fronte. Borba v Sredozemlju je prava druga fronta. In na obeh frontah se dvigajo proti osišču večje in večje sile. Na ruski fronti so Rusi v zraku v premoči, pa tudi s svojimi armadami. Zavezniki v Sredozemlju so v zraku v premoči, pa zgleđa, da imajo tudi bolj opremljeno vojsko, kakor Nemci in Italijani. Kaj imajo slednji za pričakovati v takem položaju? Nič drugega, kakor le žalostni konec. In za tega že dobro vedo.

Zgleđa pa, da je italijanska in nemška diplomacija močno na delu za kulisami. Grof Sforzo v Ameriki in drugi italijanski besedniki po svetu, ki so idejno proti padlemu fašizmu Mussoliniju, toda so pa nacionalno prežeti Italijani in kot taki delajo na vso moč za obstoj Italije in da bi obdržala svoja ozemlja, kolikor največ mogoče po tej vojni. Celo iz Moskve je te dni prišel glas, da so se tamkaj organizirali nemški vojni ujetniki, ki so izdali proglas in ga podpisali ter ga razpečavajo potom gotovih virov med nemško vojsko, da naj se upre proti Hitlerju in sklene z Rusijo mir. Publikacija se imenuje "Free Germany" piše: "Nemški vojaki, uprite se Hitlerju in strmoglavite ga! Umaknite se do svojih narodnih mej. Poskrbite, da bodo krivici vojne prijete in postavljeni na odgovor. Narejena škoda se mora popraviti in povrniti! Ustanovite si močno demokratično vlado, s kakoršno bo mogoče skleniti mir. Pomnite, da če to storite predno boste na bojišču poraženi, bo imela domovina vso drugo priliko, da ostane skupaj kot narodna država, kakor pa, če vstrajate in čakate, da boste na bojišču poraženi in vaša moč uničena. S tem bo tudi domovina uničena in razkosana." Itd.

Tako je objavljeno, berite in sodite! Za slovanske narode je skrita v tem velika nevarnost. Od strani Italijanov se dela na tem, da po razsulu fašizma v Italiji, naj bi Italija še za naprej obdržala slovansko ozemlje, do katerega nima nobenih pravic. Od strani Nemčije je pa ta nevarnost, da znajo premetiti na tak način s kako hitro upostavitvijo navidezne "demokratične" vlade zavezniške, da bi jim ti pustili tako "novo demokratično Nemčijo" skupaj in da bi se obvarovali kakakega razkosanja. To bi jih pustilo zopet lepo skupaj in bi jim dalo čez leta zopet priliko oživetja nacionalni duh pod kako novo označbo in nemški zmaj bi na novo oživel. Da prav ta nevarnost gleda iz teh kombinacij.

Porečete, prazen strah. Ali res naj bi bil to le prazen strah? Ali je to nemogoče? Ali ste že pozabili, kaj se je zgodilo po zadnji vojni? In mislite da kaj takega ni več mogoče? Nemcem samo prilika naj dajo, pa se bo stara pesem ponovila.

Na svetu ni nič stanovitnega. Churchill, Roosevelt, Stalin in drugi voditelji Združenih narodov so na čelu svojih narodov danes. Kdo bo jutri, čez deset ali dvajset let? Pri nas v Zdr. državah lahko pride v sedlo zopet republikanska stranka in bo čez noč vse drugače, kakor je bilo po

Wilsonovi administraciji. Ste že pozabili? V par mesecih se je vsa zunanja politika te dežele spremenila. Senat in kongres sta zavrgla vse Wilsonove priporočila in načrte. Vse vojne žrtve so bile v tem oziru zastoj žrtvovane. To se pri nas prav lahko ponovi v novi obliki. Isto tudi v Angliji. Churchill bo šel, na vlado pa bodo prišli zopet kak Chamberlaini. Tako bi zmaga na bojnih poljih bila zopet zabadava. Nemški zmaj bi ostal potuhnjen in bi se o prvi priliki zopet dvignil. In v tem pravcu se že giblje in deluje. Da se svet zavaruje pred nemškim zmajem je treba, da je ta zmaj za vedno onesposobljen. Nemčija postavljena pod tako strogo kontrolo, da ne bo nemški zmaj imel nikoli več prilike, da bi oživel in zopet postal nevaren svojim sosedom in vsemu svetu. Če imajo Združeni narodi glave na pravih mestih, bodo zato tudi poskrbeli.

KRATKE NOVICE IN ODMEVI

Joliet, Ill.

Nastopil je gorki veliki srpan ali avgust. Vročini se smo zdaj že dobro privadili, da nam ni tako zoperna kakor je bila tekom rožnika. Letina bo letos prav dobra, ker nam je nebo rosilo mnogobrojni blagoslov v obilni meri.

Tudi vojno stanje se obrača vsak dan na boljšo stran in tudi v tem oziru vse jasno kaže na mnogo lepšo in boljše bodočnost za ves vesoljni svet, ako bo našim vojskam Vsemogočni tudi v bodoče milostno pomagal — seveda s krepostnim sodelovanjem naših sil in sreče junake. Bog pomagaj!

Naš vsakoletni cerkveni kar-nival, ki se je vršil v našem farnem parku teden dni v prvi polovici minuloga meseca, se je vsestransko izborno obnesel, kakor se sliši, pa vkljub picli toda povoljni udeležbi občinstva. Najlepše je pa to, da so skoro vse vrednostne nagrade dobili naši ljudje. Udeležba je bila povoljna, dasi smo na vseh straneh pogrešali nad petsto naših fantov od fare, ki se zdaj nahajajo po vsem svetu razpršeni, da se borijo za domovino in nam s krvjo in mečem izvojujejo zmagoslavni mir in svobodo zlatu.

Smrtna kosa. — Umril je v bližnjem Rockdalu znani John Kamnikar, star 69 let in doma iz župnije Prežganje. Tukaj je bival blizu 50 let in zapuščal več sinov in hčera. — Umril je tudi znani trgovec tobačnih predmetov Louis Bertnik, star 68 let. — Preminul je tudi bivši okrajni klerik Henry Koerner.

Izredni slučaj smrti je zadel mladega Johna Maichen, 505 N. Bluff St., ki je bil na dopustu iz mornarske službe, da se je blizu svojega doma utopil v Desplaines reki. Izrednost v tem slučaju je tudi to, da je bil pri D. S. D. zavarovan za dvojno smrtnost (Double Indemnity), tako je bilo za njim izplačano \$2000.00 zavarovalnine namesto tisočaka.

Iz vojske se sta vrnila v rezervno med drugimi tudi Geo. Luksich iz N. Broadway in Nick Zelko iz Cora St. Vsi imajo veliko važnih stvari pripovedovati o življenju po raznih vojskih kempah in južnozpadnih mestih, ko jim so gostoma krogodili, kače in druge zverne večerne serenade in zornice pele. Komarji pa da so kot petelini in v temi celo z leščarbari svoje žrtve zasledujejo. Če se vojne razmere ne poslabšajo, ostanejo doma stalno.

"Jojmene", sloveči novi hrvaški kralj, grofič Spoleto, je zavrgel krono Tomislava in noče na Hrvaško, ker se boji, da ga bi Hrvatji ubili. Ljubše mu je kože pasti po laških pustinjah. Kdo mu bi zameril?

Casopisi poročajo, da slovenski gerilci že prodirajo na Italijanskem ne daleč od mesta Videm (Udine) na Furlanskem.

Upati je, da bodo rešili naše furlanske jarma, ki jih guli že blizu sto let.

Kakor že dolgo časa napovedujemo, se osišče neverjetno hitro krši. Pred par dnevi je strmoglavil polentarski bodec naduti Muso in pobegnil neznanokam, da za njim ni niti duha in ne sluha. Isto se bo kmalu zgodilo z njegovim učencem Hitlerjem, ki je poskušal celo svojega učitelja v pustolovstvu in grozodejstvih prekašati, kar ni nič novega med otročaji. Saj so bili že od pamtiveka vsi pustolovci istega kalibra. Od Tutenkamna do zadnjega kraljica — fičfiriča so igrali vsi enake vrste pustolovstva. Napihivali se so kakor krastače (šildkrote) in trdili, da so po nekaki "milo-sti božji" zastopniki božji na svetu. Na vse mogoče načine so ljudi z večami i satanom begali in strašili, da so zgrnili podse vse bogastvo sveta, ker jim so nepremišljeni ljudje vse slepo verjeli. Končno pa se je pri vseh dokazalo, da so bili navadni premeteni lažifigozofi, izkoriščevalci, gulikože in prvovrstni pustolovci, ko je prišel drugi drzejši in jih enega za drugim brcnil v mlakuže.

Sedanji Turki se zavedajo grozodejstev, ki so jih pred stoletji doprinesli našim ljudem njihovi predniki, vsled tega se celo dandane turški barrantaci naše ljudi ob srečanju najprvo pozdravijo: "Brate, molim, ne moj me ubiti!" Ravno tako bo v bodoče z Nemci in Italijani, saj so bili v sedanji vojni oni še hujsi od krvoločnih Turkov.

Zdaj se jim je posojilo pričelo vrčevati. Dobili bodo za služeno plačilo.

Kaj pa naša demokracija? Dasi si svobodni Amerikanci, ne smeš brez posebnega dovoljenja opustiti ali premeniti svoje službe, toda delodajalec pa te lahko brez dovoljenja takoj brezpogojno vrže pod kap, ali ti zniža plačo. Tudi v svojem posestvu nisi gospodar, le davke moraš plačevati vedno višje in težje. Ko ti je bil najemnik brez zaslužka, je plačal zanj supervisor malo, največkrat nisi dobil fیکا. Ko je pa nastopila vojna in je začel služiti ogromno plačo, namesto da bi kaj plačeval na stari račun, je prišlo zamrzovanje rente. Da mu ne moreš do živega in rubiti plačo za stari dolg, pa bankrotira. Se par centov zvišane rente moraš vrniti, pa si do kraja fuč! To pa je le za male ljudi. Baronov in veleposelnikov ta "ukaz" ne doseže. Basama!

Naročnik!

ZLATA MAŠA BO V COLLINWOODU

Cleveland-Collinwood, Ohio.

Dolgo smo jo pričakovali in dolgo želeli, naposled je prišla prav nepričakovano, med divjanjem svetovnega požara ter med odmevi gromenja od daljnih bojišč; zarja, ki nas je navdajala z najboljšimi upi, bo

RT. REV. MSGR. VITUS HRIBAR
zlatomašnik

kmalu zažarela nad Collinwoodom, v solnčnem svitu zlate maše.

V nedeljo 15. avgusta 1943, ob desetih predpolndne bo v slovenski cerkvi Marije Vnebo-vzete v Clevelandu (Collinwood) velika slovesnost. Tega dne se bo zapela slovesna sv. maša, in ta bo z zlata maša, ki jo bo daroval č. g. Monsignor Rt. Rev. Vitus Hribar, ob obilni asistenci domače in zunanje duhovščine, pri kateri bo imel slovesno pridigo č. g. kanonik Rt. Rev. J. Oman v slovenskem jeziku in pri kateri svečanosti bo prisostvoval prevzvišeni clevelandski škof Hoban.

Zvečer ob 7ih bo blagoslov in po večerinih pa bo v Slovenskem Domu na Holmes Ave. družabni sestanek na čast velečastitnemu jublatu, kjer se bo razvil slavnostni vzpored: nastopili bodo govorniki, ki bodo zastopali župnije, kjer je č. g. jublat deloval; nastopil bo č. g. Milan Slaje, pomožni župnik pri sv. Cirilu in Metodu v Lorainu; nastopila bo šolska mladina pod vodstvom č. č. Šolskih sester, ki bo proizvajala kratko predstavo; nastopil bo mnogoštevilni Cerkevni pevski zbor, pod vodstvom pekovodje Mr. Martin E. Rakar, ki bo proizvajal izbrane pevske točke ter z njimi povečal svečanost družabnega večera. Mr. Anton Grdina bo zastopal župnijo sv. Vida; Mr. Leo Walsh, Postmaster, bo zastopal Barberton in Mr. John Zulich bo zastopal collinwoodsko župnijo. Važna bo ta večerna slavnost in zelo pomembna, ker bo šel ves čisti preostanek v pomoč našim zaslužnim bratom v domovini. To je torej večerna proslava, h kateri so vabljeni vsi Slovenci iz Clevelanda in okolice.

Č. g. Zlatomašnik je želel, da se njegova petdesetletnica obhaja na tiho in skromno brez vsake ceremonije; ampak v škofiji so uredili, da se ima zlata maša vršiti slovesno, ob navzočnosti samega škofa; pa tudi farani niso marali, da bi šel en tak svečan dogodek kar tako na tiho mimo njih, zategadelj so že dolgo kovali "tajne načrte" za to proslavo; pravilna petdesetletnica bi se imela vršiti 30. julija, ampak farani so ukrenili, da se vrši 15. avgusta, ki bo ravno na dan farne patrone.

Č. g. Monsignor Hribar je bil rojen 29. maja 1870. v Zgor-njem Tunjnu pri Kamniku na Gorenjskem; v šolo je hodil v Kamniku, gimnazijo je pa do- vršil v Ljubljani in sicer v stari gimnaziji na Vodnikovem trgu, kjer je tudi maturiral v juliju 1890. Ker je bil priden ter brihtne glave, je bil sprejet v Alojzijevešče. (Malo semenišče), kjer je prebil šest let; ti- ste čase je bil za prefekta v Alojzijevešči znameniti sloven- ski rodoljub in narodni borec, Tomo Zupan, ustanovitelj in mecen Družbe Sv. Cirila in Me- toda, ki je postavljala sloven- ske šole v narodno ogroženih krajih; odmev njegovega delo- vanja se je slišal od Kormina ob italijanski meji, pa do Sent Jakoba v Rožu v potujočem Korotanu; to je bil Slovan z dušo in telesom. Slava tebi, vr- li domorodec! Pod tem veleza- služnim možem se je vzgajal V. Hribar v narodnem duhu, ki ga je spremljal po vseh po- tih njegovega življenja. Od A- lojzijevešča pa do današnjega zlatomašniškega jubileja, po- vsod je čuval narodne svetinje, širil narodno misel, ter postal vreden učencek svojega vzgoji- telja.

Narodno čuteči bi morali bi- ti vsi Slovenci posebno v dana-šnjih težkih časih, ko je na teh- nici usoda Slovanov, naj bi bile naše misli osredotočene v smeri za zedinjenje vseh Slovanov pod eno streho; danes ta stre- ha gori, glejmo, da bomo pra- vočasno gasili, da se ne bo stre- ha porušila in plamenih, kajti skriti sovražnik neprestano podnetuje; mučeništvo naših bratov v zaslužni stari do- movini je preveliko, in predol- go so že bili za podlago tujčevi peti; sedaj je čas, da se odloži- njih ter naša usoda: Trst, Go- rica do Čedad, kjer so se ohranili pradedni spomeniki Slovanstva, in slavnj Korotan, kjer so ustoličevali skozi sto- letja koroškega vojvodo v slo- venskem jeziku; — to je slo- venska zemlja, slovenska last; tu so naše meje, tu je naša pra- vica. Naši bratje so jo poskro- pili s krvjo ter proslavili z mu- čeništvom.

Ne prositi, ampak zahtevati moramo, da pridejo do svojih pravic, ki so jih s krvjo zasluži- li, mi pa tukaj, kar nas je ame- rikanski Slovencev, jim bomo pomagali gmotno in moralno. Zlasti sedaj, ko se nabira pri- spevke za v pomoč trepečim bra- tom, je za vsakega zelo plemen- ito dejanje, ako pomaga po svojih močeh; v tem smislu je č. g. zlatomašnik že pokazal dober vzgled, ko je podaril 250 dolarjev za v pomoč zaslužnim bratom, ter izročil ome- njen dar dotičnemu odboru. Za njegovo velikodušnost in pa za njegovo narodno čuječnost je č. g. jublat že prejel čes- titke ter priznanje od tržaške- ga prvoboritelja g. Dr. Ivan Čok-a, ki mu je osebno ter pi- smeno čestital.

Po prestani maturi je V. Hri- bar še nadalje ostal v Alojzije- višču ter se pripravljal za vstop v ljubljansko semenišče. Tu ga je našel češki župnik Furdek, ki je prispel po naročilu cleve- landskega škofa. V Clevelandu je tedaj že bila slovenska na- selbina; edini duhovnik, s ka- terim so se slovenski naseljenci lahko razumeli, je bil omenjeni župnik, ki je imel razen svojih faranov še Nemce, Madžare in Slovence nad glavo; potrebo- val je nujno pomoč, zategadelj se je pritožil v škofiji; tedanjí clevelandski škof Gilmour se o Slovenceh nikdar nislal ni, zato je poslal češkega župnika v sta- ri kraj, naj tam poišče enega "Croata". Župnik Furdek je seveda uredil po svoje ter pri- šel naravnost v Ljubljano; po srečnem naključju se je V. Hri- bar (Dalje na 4. str.)

DOGODKI

Med Slovenci pa
Ameriki.

Na počitnicah

Niagara Falls, N. Y. — "Na- lepše pozdrave pošiljava od Niagarskih slapov uredništvu in vsem čitateljem Am. Slo- vencia. — Josip in Margareta Poznič."

Naši marljivi zastopniki iz Clevelanda in njenemu sopro- gu se prav lepo zahvaljujemo za poslano kartico.

Na obisku

Chicago, Ill. — Mr. Ludo- vik Mesojedec iz Soudan, Minn., je prišel v Chicago na obisk k svojim bratom Loui- su in Josephu, ki jih ni videl že 30 let. V spremstvu brata Josipa je te dni obiskal tudi naše uredništvo. Zahvaljuje- mo se mu za prijazen obisk ter mu želimo, da bi se dobro zabaval v Chicagi.

Župan Lausche bo zopet kandidat

Cleveland, O. — Dne 26. ju- lija je naš clevelandski župan rojak Frank J. Lausche odboru za volitve predložil svojo pe- ticio kot zopetni kandidat za ta urad. Na dotičnih listinah je označenih 39,876 imen volilcev, oziroma 13-krat več kakor predpisano. V clevelandski jav- nosti je občna sodba in mnenje, da bo sedanji župan Lausche ponovno izvoljen.

Mrs. Fedran v Kaliforniji

West Allis, Wis. — Kadeta Franka Zemlana, ki se nahaja v Santa Ana, Calif., sta šli pre- tekle dni obiskat Mrs. Mary Fedran in hčerka Marion. Ostali nameravata tam tri me- sece. Prijatelji, ki bi jima radi pisali, naj naslove pisma na sle- deči naslov: Mrs. Mary (ali Miss Marion) Fedran, 107 W. 17th St., Santa Ana, Cal.

Novi grobovi v Kansasu

Cockerrill, Kans. — Pred dne- vi je tukaj umrl Joe Piliš, star 70 let in rojen v Šmartnem pri Celju na Stajerskem. V Ame- riki je bil 37 let in zapuščal dve hčeri. — V Edisonu, Kans., je pa umrl 67-letni Anton Potisek, doma iz Kostrelnice pri Litiji na Dolenjskem. V Ameriki je bil 40 let in tukaj zapuščal ženo in dve hčeri.

Novi grobovi v Clevelandu

Cleveland, O. — Tu je pre- minul nagle smrti rojak Frank Cirk, star 59 let, doma iz Ljub- ljane. Zapuščal ženo, tri sinovi in tri hčere. V Ameriki je bival od leta 1905. — Zadnji teden je umrla tu rojakinja Johana Doljak, rojena Zele, stara 68 let, rodom iz Slavine pri Po- stojni na Notranjskem. Zapu- ščala žalujočega soproga in se- dem otrok. — Zadnji četrtek pa je umrl rojak John Widmar, zadet od srčne kapi, ko se je nahajal na počitnicah v Hough- ton, Mich. Star je bil 42 let. Prepeljan je bil domov v Cleve- land in pokopan tu. — V Newburghu je umrla rojakinja Marija Volčanšek, rojena Sket in stara 77 let. Doma je bila iz Rogaške Slatine na Stajerskem. Zapuščala tri sinove in tri hčere. — Vsem pokojnim R. I. P.

Barometer se dviga

Cleveland, Ohio. — Zbirka za stari kraj, ki jo zbira Zveza slovenskih župnij v Clevelandu, je narasla do konca zad- njega tedna že do \$5,144.53. Nadaljni darovi se prosijo. Da- rove sprejema zvezin blagaj- nik Mr. Anton Grdina, 1053 E. 62nd Str., Cleveland, Ohio.

Društva, ki oglašajo svoje prireditve v "A. S.", imajo ved- no dober uspeh.

OPODAJANJU ITALIJANSKIH GENERALOV AMERIKANCEM

Pot invaziji v Sicilijo je bila dobro pripravljena. V tem so mojstri Angleži in še bolj pa Amerikanci. Čemu naj se trati življenja, kjer tudi denar lahko napravi in marsikje vse napravi. Več o tem zdaj ni na mestu, da se govori, pozneje se bo lahko marsikaj povedalo.

Resnica je, da ko so prispeli na sicilijanska obrežja Amerikanci in Angleži so tamkaj bili zasačeni, kakor so pripovedovala poročila premnogi italijanski višji častniki, med njimi več generalov. Nekega generala z mnogimi medaljami na prsih so izkrcani zavezniški vojaki našli na spredu ob morju. Ko jih je zagledal je dvignil roke in prvo vprašanje je bilo: Kje je general Eisenhower, jaz se hočem njemu podati. Morda je bilo med Italijani res vse zbegano. Mogoče. Ampak človeku sili v glavo druga misel, ki jo bodo prihodnje vrstice potrdile, da je najbrže blizu resnice, če že ni to prava resnica.

Po mednarodnem dogovoru prejemajo plačo ujeti sovražni vojaki po določeni plačilni višini, ki jo prejemajo v mirnem času ameriški vojaki. Za na navadne prostake je bila pred to vojno določena plača okrog \$21 mesečno, potem po stopnjah podčastnikov in za temi po stopnjah in redu častnikov navzgor. Tako n. pr. pred to vojno je imel poročnik okrog \$150.00 na mesec. Stotnik (Captain) \$2.000.00 do \$3.000.00 po starosti in redu službovanja. Major od \$2.400.00 do \$3.500.00 po starosti in redu službe. Podpolkovnik od \$3.000.00 do \$4.000.00; polkovnik isto. Potem Brigadni general \$6.000.00 na leto. Major general \$8.000.00. itd.

Za navadne prostake ne pride taka posebnost okrog 70c na dan. To je za ujetnike. Ameriški vojaki v aktivni službi imajo zdaj večje plače. Ampak predvojna višina vojaških plač je v veljavi za ujetnike. Tako n. pr. če je ujet italijanski stotnik ima tu letno plačo okrog \$2.000.00, če je ta višina v veljavi in če si tudi sam preživlja, kar se mora iz svoje plače, ima še vedno dobro plačo. Za častnike nad njim višje so pa že imenitne plače. Zato se ni čuditi, če so na sicilijanskih obrežjih italijanski generali že kar z dvignjenimi rokami čakali na Amerikance, da se tem podajo, ker Amerikanci imajo za ujetnike določene najvišje plače. Niso neumeni ti polentariji. Z ujetništvom hočejo še profit napraviti. Druge države nimajo določenih tako visokih plač, zato gledajo italijanski generali le na to, da bi prišli Amerikancem v roke. General ima visoko plačo, za katero se že splača dati ujet.

Kar se pa tiče hrane se hrani vojne ujetnike prav tako s tako hrano, kakor se hrani ameriške vojske in o teh je znano, da imajo najboljše hrano izmed vsemi deželami na svetu. Tudi to je privlačno za Lahe, ki morajo doma požirati suhe nezabelfene makarone in polento. Tu pa pridejo k mesu in dobri hrani.

Tako vidite imajo makaronari vse izračunano, kje je boljše in kje je slabše in zato silijo le proti Amerikancem, toda kolikor jih gre proti njim toliko se jih da poloviti. Nazaj pa to silno jezi, ker Italijanom ne morejo vtepti v srca nobenega "junaštva". Če se pomisli od resne strani na to, kako Italijani ravnavajo z ujetniki drugih narodov in zlasti z ljudmi v zasedeni Sloveniji, takega gentlemenskega ravnanja in gostoljubnosti, kakor se jim izkazuje v amerškem ujetništvu prav nič ne zasluži!

ČETE PREK MORJA SI NAJBOLJ ZELIJO PISEM OD DOMA

Ameriške čete preko morja — in ravno tako tudi v taboriških v tej deželi — imajo to največjo željo: da redno dobivajo pisma od doma z domačimi vestmi.

Urad za vojne informacije in Oddelek za posebno službo sta to ugotovila na temelju rezultatov skupne ankete.

Ljudje ki služijo v vojski želijo vesela pisma polna novosti o sorodnikih in prijateljih. Prav posebno pa noben ne želi takozvanih "fan letters" od nekoga katerega on ne pozna in ki piše kot član kakšnega kluba "Piši borcu". Vojaku tudi ne pomenijo mnogo pisma ki jih dobi od navdušenih mladeničev, kateri so slučajno čuli njegovo ime in so slučajno iz istega mesta, pa mu se v pismu klanjajo kot junaku.

Izrezki iz časopisov, posebno domačih časopisov, so vedno zelo interesantni. In čeprav je vojak hvaležen ako dobi paket s hrano, ga pisma od doma mnogo bolj razveselijo. Ker pod navadnimi okolišninami že dobi zadosti hrane v vojski, in mnogokrat se tudi zgodi da biskviti in bonboni pridejo v takem stanju, da jih ni mogoče jesti.

Interesira ga dejstvo da njegovi prijatelji doma pomagajo domači fronti s tem da veselo sprejemajo omejitve in pomanjkanje mnogih vsakdanjih potreb v hrani in pohištvi, ampak tudi ne mara preveč poslušati o tem. On ima dovolj svojih skrbi. Vesti o pomanjkanju doma lahko mnogokrat občijo njegovo moralo; začnejo ga skrbeti prilike, v katerih ne more nič pomagati, in je vznemirjen pri svojem resnem delu

ako skrbi o svojem privatnem življenju.

V tem smislu je brigadni general Adams, šef Vojne Pošte rekel: "Pravimo da pošta vzpodbuja moralo vojakov. Ampak pošta tudi lahko uniči moralo vojaka, ako pismo ni prav pisano."

V neki postojanki preko morja so vprašali nekaj vojaških predstavnikov: "Kakšne vrste stvari radi berete v svojih pismih od doma?" Pregled odgovorov je pokazal da vojaki radi dobijo pisma ki pravijo kako njihove družine ekonomsko napredujejo. Tudi radi berejo da njihove družine delajo vse kar je mogoče da pomagajo v vojnem naporu in da nestropno pričakujejo da se vojaki vrnejo domov. Vojakom že mnogo pomeni če dobijo pisma ki samo pokažejo da se njihovim družinam dobro godi in da so zaposlene.

Vojaki tudi radi dobijo novice o svojih prijateljih v vojski, in o dekletih katera poznajo (če so samski). Radi tudi čujejo o prijateljih ki so še doma, kakor tudi o društvenih dogodkih (kdo je koga poročil). Interesirajo se tudi za pretekle dogodke, za kraje katere so obiskovali in za društveno večerno življenje v njihovem kraju.

Druge vesti ki so ravno tako zanimive so novice o domačem mestu, kot splošni dogodki, razno klepetanje, športne vesti posebno o domačih skupinah. Sedanje prilike — odmev ki ga ima vojna na domače mesto, racioniranje, poslovno delovanje — vse to bo tudi vojake interesiralo v pismih.

Vojaka povdarja da so neke

Kakor hitro dobi dober vojak svoj odmor, se nemudoma zlekne po svoji preprosti postelji. Takemu odmoru pravijo vojaki "bunk fatigue". Sprejaj počiva neki marinski kapetan, potem ko je nabrisal Japonce. Slika je napravljena na Henderson Field, Guadalcanal.

TO IN ONO IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

"BELOKOŽEC MNOGO NEUMEN"

Neki farmerski list v Oklahoma je priobčil dve sliki; prva je predstavljala napol podrt hišo, druga pa zelo izprano polje. List je obljubil nagrade tistim, ki bodo najboljše opisali omenjeni sliki. Prvo nagrado je dobil neki Indijanec plemena Cherokee. Tole je napisal:

"Obe sliki kažeta, da je beli človek neumen. Napravi velik šotor. Preorje hrib. Voda izpre. Veter odnese zemljo, trave ni več. Žene ni več, otroka tudi ne. Ni shrambe. Ni prašiča, ni koruze, ni sena, ni krave, ni konjička. Indijane ne orje. On pusti, da trava raste. Buffalo je travo. Indijane ne buffalo. Ko-ža napravi šotor, pa opanke tudi. Indijane ne dela teras. Ne gradi ježev. Pa nič ne skrbi. Zmeraj ima hrane. Ne išče dela. Ne poteplje se po cesti. Ne prosi za podporo. Ne strelja prašičev. Veliki Duh napravi travo. Indijane ne trati ničesar. Indijane ne dela. Beli človek hudo neumen."

KUPIL MESTNO JEČO

V Harvardu, Nebraska, je mestni odbor sklenil, da bo na dražbi prodal razne parcele za dolg na davkih. Šestnajstletni Robert Pinckney je ponudil \$15 za deset lot, in ker nihče ni ponudil več, jih je on dobil. Potem je pa prišlo na dan, da je stala mestna jetnišnica na eni teh lot. Pomota gor, pomota dol, mladi Pinckney je dobil odvetnika in je zahteval, da mora biti tudi ta jetnišnica njegova. Mestni odbor se je najprej obotavljal, toda ker se je bal tožarjenja po sodiščih, se je slednjič udal, naj fant dobi tudi to poslopje, saj tako niso te jetnišnice posebno velikokrat potrebovali, ravno v tem času so pa vendarle imeli notri zaprta dva pijančka. Pinckney je

informacije nedovoljene in da ne smejo biti v ključene v pisma vojakom. V sledečih šestih točkah so navedene:

1. Nikdar ne vključite informacije o vežbanju čet, pokretnih ali produkcijske vojnega materiala; nikdar ne imenujte kakšno posebno svrhu tega materiala.
2. Ne razpravljajte o korakih ki so podzvzeti v varnost tovarn, lokalnih naprav ali prevoznih sredstev.
3. Nikdar ne dajate informacij o vremenu.
4. Ne govorite o slabih priklakah ki vplivajo na vašo farmo ali na vaše delo.
5. Ne kritizirajte vojno vodstvo. Vaše mišljenje mogoče ne temelji na faktični podlagi.
6. Ko pošiljate slike bodite sigurni da ni v sceni nobenih vojni informacij.

FLIS.—Common Council.

po nasvetu svojega odvetnika zahteval, naj ječo izprazni. Ko so tista dva pijančka potem zaprli v star svinjski hlev, fant ni vedel, kaj naj počne s prazno ječo. Kmalu pa je dobil vsakovrstne ponudbe zanjo; nekdo mu je celo ponudil \$80, da bi smel poslopje rabiti za ledenico.

NOVI PENIJI

Novi penij Z. D. je po velikosti in barvi tako podoben dajmu, da bodo stari ljudje in taki, ki nimajo dobrih oči, težko razločevali enega od drugega. Neka organizacija trgovcev, ki obsega celo Florido, priporoča, naj da vladni tajnik Morgenthau vsekat štirioglate luknjice v te nove penije, ker bo na ta način "prihranil veliko kovine in veliko duš obvaroval pogubljenja."

POSTAJA ZA KONJE

Ker nista vedela, kaj naj bi delala s svojo gasolinsko postajo v Chicagi, sta Frank Skidd in Joseph Gironda sklenila, da jo bosta spremenila v postajo za najemanje konjev. Nabavila sta si pet vprežnih in jahalnih konjev in enega poni-ja ter precej razne konjske opreme. Pravita, da delata zdaj lepe groše.

NOVE DOLOČBE ZA RACIONIRANJE GAZOLINA

Chicago, Ill. — OPA urad in tajnik Ickes delajo na novih določbah za bodoče racioniranje.

nje gazolina. Kolikor znano bo nova določba za vse "A" knjižice dva galona na kupon. Za "B" in "C" kupone pa tri galone. Kdaj bodo razglasili nove določbe še ni znano.

NAZIJSKE ELITNE ČETE SE UPRLE

London, Anglija. — Alžirska radio postaja je poročala, da so v Hamburgu in nekaterih drugih nemških mestih se uprle nazijske elitne čete. Morali so poklicati redno vojaštvo, da je potlačilo upor, omenja poročilo. Kaj jih je privedlo do upora, se ne omenja.

BAMBUS LAHKO GOJIMO TUDI V AMERIKI

Vojna je kriva, da med drugim ne uvažamo več iz orijenta bambusovih kolov, ki prav tako dobro rastejo tudi pri nas v Ameriki, kakor so pokazali poskusi. V normalnih časih smo dobili iz Japonske in Kitajske vsako leto za milijon dolarjev bambusovih palic. Zdaj pa vemo, da bambus prav rad raste povsod po naših južnih državah. Na farmi za preizkušanje rastlin, ki jo vodi Poljedelski oddelek Z. D. blizu mesta Savannah, Georgia, preizkušajo zdaj 135 vrst bambusa. Palice rabijo za vsakovrstne namene, ne samo za ribarstvo. Zadnja leta delajo iz njih stojala za cvetlice, mize, in gugalnice za verande. Mladi vršički te rastline so ne samo užiteni, temveč so baje tudi izredno okusni, tako kuhani, kakor sirovi.

TO JE ODRASLA DEKLICA

Dasiravno je ostala majhno dekletce, vendar Freda Davis ne znanja za drugimi vojnimi delavki. Tukaj jo vidimo, kako zлага skupaj silno majhne dele v Bendixovem vojnem podjetju, Elmira, N. Y. — Freda je stara 19 let, meri tri čevlje in pol, tehta pa 65 funtov.

O ZEDINJENI EVROPI JE NEKAJ UTIHNIL

J. M. Trunk

Le kak socialist še nekaj pobobna. Rdeča zarja, odtod upi. Mogoče se upi uresniči. Celo dobra narodna zavest, dober nacionalizem, bi moral stopiti v ozadje, nastopiti pa čistokrven internacionalizem. Vse je mogoče.

Češki profesor, dr. Frank Munk, je napisal knjigo "The Legacy of Nazism", kjer trdi, da se je nacionalno mišljenje hudo zarilo v mase, in bi težko izginilo. Za Slovane je narodna zavest naravnost neobhodno potrebna, ako se nočejo potopiti v mednarodnem morju, ki bi bilo le nemško morje. Dr. Munk je naziranja, da naj se bitnost malih narodov ohrani. To je najbolj važno za slovanska plemena, ker kaki Holanci, Norvežani, Belgijci ... že imajo svoje bitnosti, slovanska plemena še ne. Kak "superstate" vse Evrope — Rusija nikoli ne bi šla v ta žakelj — bi bil le povod za nove krize in borbe. Tako dr. Munk.

Ali bi bil nevaren tudi kak slovanski "superstate", ki bi obsegal vsa slovanska plemena z Rusijo na čelu, in bi ne imel nobenih agresivnih namenov na druge, tvoril pa ogromno silo, da bi vsakemu v Evropi in Aziji že naprej zmanjkalo skomin za kak napad ali zavojevanje? In če je glava — Rusija — pametna, bi prav pod zaščito te močne glave vsako slovansko pleme lahko razvijalo svojo bitnost brez strahu, da ga močnejši sosed napade, in za medsebojni mir bi enako lahko poskrbela z odločno besedo ta močna glava.

Stvar diši po panslavizmu, in neki kar skakajo, če vidijo kaj panslavistične robe, in neki "Slovani" sami hudo skakajo, ker ta slovanska roba zatemnuje tisto prijetno zarjo in tiste sanje.

Dr. Munk ničesar ne omeni o kakem slovanskem "superstate", ker stvar še ni za širšo javnost in bi neki hudo grbančili čela, ampak vsaj čez kako Zedinjeno Evropo naredi dr. Munk križ, in tu utegne zadeti, vse drugo je šele v povojih. "Po starem" pa ne bo šlo.

MENTALITETO ITALIJANOV PRECEJ DOBRO POZNAM

Zahajal sem v južne Tirole in tam prišel v dotiko s politiki. Dante drži roko proti Nemcem, srca teh Tirolcev so bila obrnjena proti Rimu. Spomenik je veličasten, srčne želje so se l. 1919 uresničile. Rim je na Brenneru, ampak zdaj je šlo vse celo v Berlin, ako ni Berlin prišel v Rim. Tirolci so Italijo hvallili, ko je še ni bilo, ko je prišla — well — vsi niso jo hvallili, kakor je bilo z Jugoslavijo, ko je ni bilo, in ko je prišla.

Se bolj sem spoznal mentaliteto v Beljaku, kjer je bila italijanska kolonija v moji župniji. Službeno sem prihajal s petičnimi Italijani v dotiko, tudi z visokimi vojaškimi krogi. General "barsiljerjev" je prihajal, na jezik ni bilo treba paziti, vlekli sem na ušesa. Zdal vidim opombo o tistih "barsiljerjih" na Siciliji. Kdor je videl v laških mestih marširati te operjene vojske, se je moral držati Vergilove opombe: tenete risum, amici — ne režite se! Kakor bi jim zadi gorelo, ampak Lahi sami so rekli, da še zlomka dotečejo, tako znajo teči! Tudi na Siciliji so tekli, kar je za nas dobro, zato omenjajo te barsiljerje, ampak tedaj tako ponosni Italijani ne bodo preveč ponosni na te barsiljerje, ker so silno tekli pred — Amerikanci, in to je meh za smeh!

Morda se tako zasuče, da bi Dante v Trentu moral držati pest tja proti Berlinu.

DVA PRIMERA SPRETNEGA GOVORJENJA IZ TREBUHA

Ako pravimo, da zna kedo govoriti iz trebuha, dotični ne izpušča svojih glasov iz trebušnih votlin, ampak le bolj globoko iz goltanca. Spretnost trebušnega govora je prirojena, da se pa tudi priučiti z dolgotrajno vajo in po posebnih navodilih.

Trebušno govorjenje je bilo v posebni veljavi v srednjem veku. Takih spretnostev se je tedajni svet bal, jih je imel za preroke in čarodeje, ki znajo klicati duhove. S trebušnim govorom še danes uganjajo mnogo sleparij spiritisti, ki se tudi skušajo zvezati z drugim svetom.

Tokrat hočemo v našem listu beležiti le dva primera spretnosti trebušnega jezika, ki sta vzbudila pred kratkem občo pozornost.

I.

V kotu velemesta, pred stebrom za lepljenje plakatov, se je zbrala ljudska množica. Naenkrat udarilo ljudem na ušesna iz notrajnosti stebra slabestji klici: na pomoč! Zbrani poslušajo vsi preplašeni, nekateri prislanjajo celo ušesa na stebel. Čisto razločno čujejo: "Na pomoč, hitro, sicer se bom zadušil, zaprt sem v stebri." Takoj pokličejo na odpomoč gasilce. Ljudje na cesti so v nepopisnem vznemirjenju ter se nekoliko odahnejo, ko začnejo gasilci razdirati plakatni stebel. Po nekaj minutah, najhitrejšega in kar najbolj naporenega dela je stebel narazen. Žive duše niso rešili z notrajnosti, le transformatorji mestnega električnega omrežja brnijo svoje brenčanje iz preostankov stebra ... Vse je razočarano, samo eden možki — trebušni govornik — se odstrani smeje iz sredine množice in stopi v voz mimovoznega tramvaja.

II.

Drug slučaj najnovejše trebušno-govorne spretnosti nam poroča o psičku, ki je znal na komaj vidne migljaje z roko pokimat z glavo, se je stresel ali pa tudi stal pri miru kakor bi bil pribit. Trebušni govornik je čul, da išče ravnatelj ameriškega cirkusa prav izredno številko za svoj program, katerega namerava izvajati po velemestih čisto novo. Trebušnik se ni bil predstavljal sam ravnatelju, ampak je samo vprašal v hotelu, kje da ta gospod večerja. Nato se je ponašal pes z vsemi mogočimi spretnostmi: letal je samo po prvih nogah, se preko-bicaval itd., ne da bi se bil njegov gospodar zmenil zanj. (Nadaljevanje na 6. str.)

KO JE TURSKA SABLJA UDRIHALA PO EVROPI

Popoldne 2. septembra 1686 je trdnjava Buda, v osrčju Ogrske, padla spet v roke kristjanom, ko je prej ječala 145 let pod turško oblastjo. Zdaj je minilo torej točno 250 let po tem slavnem dogodku.

Papež Inocencij XI., iz rodu Odescalchijev, ki je bil 21. septembra 1676 izvoljen za papeža, je prevzel sedež rimskih škofov v znamenju poslanice za odstranitev turške nevarnosti. To težko nalogo je prevzel papež brez zunanjih public, brez vsakršnih vprašanj. S tem je prevzel veliko, veličastno in težko dedščino papežev, ki so bili zmeraj zaščitniki narodov. Boji v notranjosti zoper krivoverstvo; bramba proti Turkom na zunanji; to sta bili zmeraj dve najpomembnejši točki papeževske politike v Evropi. Papež se ni bal za Cerkev. Cerkev, dasi so jo vedno napadali, ima svoje obljube v onstranosti nebes in obljubljeno bivanje na zemlji do konca dni. Čeprav so kristjane mučili in ubijali, vendar Cerkev niso nikoli mogli ubiti. S krvjo svojih mučnikov poživila in utrjena, se je Cerkev zmeraj vračala na svoje mesto, kakor tedaj po Kalvariji, in je imela novih moči in sil dovolj, da se je mogla iznova začeti bojevati. Papeštvo se ni nikoli balo za obstoj Cerkev: ne za notranje življenje Cerkev ne za njeno zgodovino; ne za dušo in ne za telo Cerkev. Papeštvo se tudi ne boji mučeništva.

Po drugi strani pa se Cerkev ne zveni za izzivanje mlačnežev, bedakov in ne za napade prevzetnih in nesramnih. Vse njeno delovanje je v prosep njenih otrok in čim hujši časi so, čim bolj so v nevarnosti, tem močnejše se Cerkev postavi zanje v bran. Papeštvo je doživelo že mnogo bojev, preganjanj, trpinčenja in se je vedno postavilo za svoje pravice, vedno zapuopajo v pomoč Boga, odkoder izhaja njegovo poslanstvo.

Poslanstvo rimskega papeža

Papež pa se boji predvsem za evropsko civilizacijo in človeštvo. Kako je bilo rečeno v neki poslanici, izjavlja vladar Cerkev na zemlji, da je ta civilizacija še bolj v nevarnosti ko Cerkev sama in jo je treba v prvi vrsti braniti. Strahoviti španski dogodki so v teh mesecih odjeknili, po Evropi in naša civilizacija ni bila skoraj še nikoli tako na dnu in tako grozotna.

Na eni strani boj s krivoverstvom, na drugi pa s Turki, tako je bilo njegovo zgodovinsko poslanstvo. Prezgodaj je še, da bi popolnoma razumeli, kakšno ravnanje je bilo potrebno za pobijanje krivih nauk, vendar imamo nekaj takih znakov tudi sedaj. Razkrajajoče zaničavanje Boga, da, celo človeka se poraja najprej v onih deželah, v katerih krivoverstvo pobija Cerkev in jo hoče pregnati.

Toda za boje zoper Turke nam ni nobena stran zaprta in zgodovina govori jasno. Tedaj je bila Evropa razcepljena in ni imela smisla za enotnost in skoraj vsak narod je živel sam zase in je sebično branil svoje lastne zadeve. Papeštvo pa, ki je vedno enotno in v skrbi za ves svet, ni prenehalo pozivati narode in jih opozarjati na turško nevarnost. In papež ni prenehal pozivati narodov, dokler ni bil Turek pregnan iz svojih mej in dokler niso bili osvobodjeni kristjani, ki so ječali pod turškim jarmom.

Kdor hoče na zgodovino Evrope bolje pogledati in presoditi njen tedanji gospodarski položaj ali le misljenje zahoda (na primer na zgodovino gospodarstva in zgodovino kulture); kdor hoče slediti večnim smernicam narodov in držav nekoliko globlje, ta naj prebere, na primer zgodovino zavzetja Bude iz l. 1686 in bo videl, da ni svet skoraj nič drugačen kot tedaj in da se ni kar nič preveč spremenilo. Oglejmo si to zgodovino, ki se tako malo razlikuje od sedanjosti!

Sanje Kare Mustafe

Prav na kratko pregledimo dogodke. Dne 30. oktobra 1676 je umrl veliki turški vezir Ahmed Koprulu in sledil mu je Kara Mustafa, najkruzejši "vladar osvajač" — kakor ga je imenoval italijanski poslanik Morosini. Tega nasilnika se je Evropa najbolj bala. Dvignil se je, da bi razmahnil svoje vojaške sposobnosti, in je razvel državo na severu. Namenil se je, da bo po besedah nekega zgodovinarja "zavzel Požun, Dunaj in Prago; od tu bi prekorčnil Nemčijo, vzdolž reke Ren bi se združil z Ludovikom XIV.; nato bi pohitel v Rim in bi cerkev svetega Petra spremenil v hlev za sultana."

Sanje. Toda te sanje bi se bile mogle uresničiti, zaeno bi si bil podrgel se bivšo maverško Španjo. Kdor ima močno voljo, doseže veliko, a ne samo pri sebi, ampak tudi v narodu. Močna volja, to so štiri petine vsega, kar sledi. Zgodilo se je, da je začel Kara Mustafa udeleževati svoje sanje in jih spreminjati v resničnost. A njegove sanje niso bile politične sanje. To so bile življenjske sanje človeka ali bolje: bile so verske sanje. Saj je na dnu vsakršne politike in vseh človeških dejanj neke tisti iz 16. stoletja, marveč tudi današnjih, nekakšna religija; čuvstva prevladujejo; poglavitna je ljubezen ali pa sovraštvo do Boga, kakršno je vodilo med narodi tudi danes: ljubezen ali sovraštvo do Kristusa. Tudi glede na naš pogled v te zgodovinske dogodke se moremo prepričati, da je na dnu vsakršnega človeškega udeleževanja božanstvo da je začetek, središče in konec človeka ljubezen ali sovraštvo do Boga.

Kara Mustafa je bil v teh svojih pohodih prav tak, kakršni so današnji poedini izživci, ki menijo, da uganjajo kdo ve kakšno brezverstvo, pa slednjič le ostanejo s svojim delovanjem na verskem bojišču. Kara Mustafa je bil prežet s sovraštvom do vere, pa je le z vero dvignil, razgibal in navdušil svoje vojske. V prepiranju, da je vsa Evropa v zmedbi, se je natančno in slovesno pripravil na naskok na Dunaj. Tedanji papeški nuncij na Dunaju je bil slavn monsignor Buonvisi, ki je v vseh tistih letih vneto sodeloval s papežem in bil nekakšen odmev velikega Inocencija XI. V svojem prizadevanju je bil l. 1683 popolnoma prepričan, da bi bila s padcem Dunaja tudi zapečaten usoda Rima.

Ali nam je treba še dalje razmišljati in se ozirati na zgodovino, da spoznamo, kako so vprav papeški pozivi odločali v zgodovini in da je papež ustvaril, ali pomagal ustvarjati vso veličino Evrope?

Prizadevanja in napori Inocencija XI.

Na kratko je bila politika papeža Inocencija taka: mir

v Evropi, zveza vseh vernikov zoper nevernike, vojna proti Turčiji. V tej politiki ni zasledoval papež rešitve za papeštvo, marveč — in to predvsem: da bi bila Evropa rešena! Na vso moč si je prizadeval, da bi v prvi vrsti zagotovil Evropi mir. A že tedanja Evropa je bila vsa razkosana, predvsem so se nadaljevali boji v Franciji, ne z Nemčijo, marveč s tedanjim cesarstvom Avstrije. In v vseh teh letih se papežu ni posrečilo, da bi ti dve državi pomiril. Slednjič je celo videl, kako so izpodjedali njegova prizadevanja za zblizanje evropskih držav radi nastopa proti Turčiji. Dokler ni javno pozval Francijo Ludovika XIV. za spravo in je prišlo do miru v Nimegi. Odtlej je skušal uresničiti zvezo zoper Turčijo in je povabil v zvezo tudi Rusijo in Perzijo. Ogrska je ostala na bojišču; toda na Ogrskem so celo bivali Turki. Papež ni obupal; res ni dosegel vsega, kar je želel, a dosegel je vendarle veliko. Beneški poslanik v Carigradu je zapisal l. 1682: "Papež uživa v okolici Turkov posebno občudovanje, ker se tako spretno prizadeva skleniti poseben branik zoper nasilje."

Najvažnejši je bil pač veliki zgodovinski trenutek, da so bili Turki, pač ob skrajnem času premagani pri Dunaju. Kara Mustafa je dal sultanu za ta poraz, 25. decembra 1683, obesiti. Inocencij XI. je še nadalje navduševal in pozival krščanske države k edinosti. In res je dosegel, da je tudi Benečijo pridobil za zvezo. Ustanovil in okrepil je "Sveto zvezo." Nešteta so njegova dela za mir v Evropi. Prosil je in dal je prositi; on je prikladal na dan moči in vojaštvo za zavzetje Bude. In Buda je bila osvobodjena. Spet je bila v krščanskih rokah druga predstraža Evrope, drugi branik krščanstva in civilizacije.

Nasledniki Turkov

Dandanašnji je turška moč kot sila zoper vero in krščanstvo — uničena. V osrčju iste Turčije živi država, ki nima ničesar zoper krščanstvo, še manj pa, da bi si osvojila Evropo.

Toda sovražniki krščanstva le še vedno živijo. Hitler je s svojo fanatično gonjo največji nasprotnik krščanstva. O zlobi in fanatizmu je tisočkrat hujši od Turkov, Atile in drugih sovražnikov krščanstva. Pred štirimi leti je ves blazen zapalil Evropo, pokončal vsem narodom svobodo in prostost, kamorkoli je segel. Ti plameni zdaj švigajo nazaj proti njemu in bodo požrli njegova samega.

Na razvalinah stare Evrope bo vstala nova Evropa. Obnovitev pride. Toda kakor do sledi bo tudi za naprej, da vsa kršna civilizacija, bo morala biti krščanska, če bo hotela, da bo civilizacija. Zaradi človeštva in človeške civilizacije, ali človečanstva, je prav, da slišimo grozne besede, ki jih je zapisal Maksim Gorki: "Če hočemo človeštvo rešiti, moramo ubiti človeka." Orodje za osvobodjenje je torej ubojstvo in pokolj. In še drugačen temelj si je ustvarilo boštvo brez Boga, in sicer državo, kot edino oblast, ki ni več na svetu zaradi ljudi in ki sploh ne ve, za koga in čemu da je. Za preizkušnjo vesti, ki si naj jo svet včasih izpraša, mogoče ne bi bilo slabo, če vžame v pretres tudi takšna vprašanja!

ISKRENIŠT

Zdravnik: "No, gospa, kako se kaj počuti vaš mož?" Zena: "Hvala, gospod doktor, te tri dni, ko vas ni bilo, mu je močno odleglo."

IZ SLOVENSKEH NASELBIN

(Nadaljevanje z 2. strani)

bar odločil za v Ameriko, kamor je došel 5. septembra 1890, ter še istega dne vstopil v clevelandsko semenišče. V bogoslovju se je Hribar odlikoval s čudovitim napredkom; že po treh letih je bil sposoben za posvečenje; posvečen je bil 29. jul. 1893 v prisotnosti svojega očeta in brata, ki sta prišla nalašč za to priliko iz starega kraja; že drugega dne 30. julija je zapel novo mašo med Čehi pri Lurški Materi Božji v Clevelandu. Prva maša za Slovence se je brala 6. avgusta 1893 v šolski kapeli cerkve Sv. Petra na Superior in 17. cesti; tam so se Slovenci zbirali skozi eno leto; po tem času se je pričelo iskati prostor za prihodnjo slovensko župnijo; kupilo se je zemljišče na Glass Ave., postavilo se je leseno cerkvico, župnišče, pozneje povečalo cerkev ter postavilo se je novo leseno šolo, katera še danes stoji. Prva slov. župnija se je imenovala po njegovem imenu — župnija Sv. Vida; deloval je na tej župniji 14 let; prestavljen je bil 2. avgusta 1917 na angleško faro Sv. Avgušlina v Barberton, O. Ko je odšel, je zapustil pri Sv. Vidu 3500 dolarjev dolga; ko je nastopil župnikovanje v Barbertonu, je sprejel tam 5500 dolarjev dolga; za časa njegove 15 letne administracije pri Sv. Avguštinu so kupili poslopje in zemljo za Seestre za 9000 dolarjev; ko je zapustil župnijo je bil plačan vseh dolg, kupljeno poslopje in zemljišče je bilo tudi vse plačano in na bankah je bilo 76 tisoč dolarjev v gotovini. Skofga je prestavil zoper njegovo voljo zopet v Cleveland in sicer na slovensko župnijo Mater Božje v Collinwoodu, kamor je došel 22. novembra 1922; tako je dobila collinwoodska fara ne samo izbornega dušnega pastirja, temveč tudi pridnega ter razumnega gospodarja, in v tej župniji deluje še danes. Dušno pastirstvo Rev. Hribarja ni bilo samo pri Sv. Vidu, Barbertonu ter v Collinwoodu, temveč se je raztezalo tudi na druge naselbine; kjer so le bivali kakšni slovenski naseljenci, k njim je zahajal misijonar ter jih oskrboval z dušnim pastirstvom, njegov delokrog je segal v Massillon, Girard, Lorain ter celo v Pittsburgh in Steelton v Pennsylvaniji, je hodil na misijonsko delovanje, kajti č. g. Hribar ni bil samo prvi slovenski duhovnik v Clevelandu, ampak je bil tudi skozi 12 let edini slovenski duhovnik v državi Ohio. Pred prihodom č. g. Hribarja iz starega kraja, se je vršilo vse družabno življenje Slovencev in Clevelandu: večinoma po takozvanih "salunih", kjer se je pravljalo največ prostega časa; mladeniči so ob sobotah celo noč krojali, ob nedeljah pa celi dan spali; k tem mladeničem je prišel Rev. Hribar ter jih opominjal k treznosti in varčnosti, opozarjal jih je na izpolnjevanje verskih dolžnosti ter na ljubezen do narodnega življenja; marsikateri mladenič je krenil na prava pota, jel je varčevati, ustanovil si je družino, postavil si lasten dom ter postal naroden ter ugleden mož.

Ledina, ki jo je oral Monsignor Hribar, je obrodila stoterne sadove; tam kjer je deloval on sam, deluje danes na istem delokrogu 24 duhovnikov; in na terenu, kjer je bila ena sama župnija, je sedaj šest velikih župnij, katerih vsaka ima več duhovnikov. Vsaki prišel današnji preč. g. zlatomašnik v Ameriko ob pravem času, bi bili Slovenci mnogo izgubili; sicer imamo mnogo odpadnikov, a bi jih še mnogo več odpadlo; sodi se, da je bilo najmanj 25 tisoč Slovencev rešenih, ki bi bili drugače prav gotovo izgubljeni, da ni prišel slovenski duhovnik pravočasno — in to je

Msgr. Hribarjeva največja zaslug.

V Collinwoodu deluje že 21. leto; ob njegovem prihodu je bila župnija vsa zadolžena; cerkvena blagajna je bila prazna, in nezaupnost do novega župnika je bila velika; sedaj si pa pomagaj, kakor veš in znaš; novi župnik ni omagal, temveč poprijel se je naporenega dela ter ga tudi dovršil s čudovitim uspehom. Za časa njegove administracije, so postavili novo župnišče, staro župnišče je bilo premeščeno na drugi prostor, kjer je župnija dajala v najem; premajhna cerkev je bila podaljšana za dva razreda, ki sta bila v ozadju cerkve; postavljena je bila nova zidana šola, za katero si je morala župnija izposoditi potrebni denar; dolgovi so se večali in na posojilo je bilo treba plačevati obresti — vsakega pol leta okrog 1300 dolarjev — pa vendar, z dobro voljo župljanov in s skrbnim gospodarstvom preizkušnega župnika, je bil plačan ves dolg, obe novi poslopji plačani ter poleg tega ima župnija že precej gotovine na strani, kar bo prav prišlo v prihodnosti za različne izboljšave, za različne stiske, ko človek ne ve, kaj lahko vse pride; morda za kakšno morebitna poslopja, če bodo posodbi župljanov potrebna, posebno za mladino; ampak dobro je, če je župnija na trdnih tleh in pripravljena za vse slučaje. Naj sledi nekaj koristnih nasvetov preč. g. Monsignorja, iz njegove lastne preizkušnje: Največja pokora za župnijo je plačevati obresti, kajti obresti plačujejo tisti, ki nimajo, onemu, ki ima preveč. Zato je bila njegova vodilna misel povsod, plačati dolge ob prvi priliki in zato hrani vsak cent, da prihrani župljanom nepotrebne ter nespametne izdatke. Ko ljudje enkrat to vidijo, bodo darovali, kar je potrebno za prosep župnije. Upamo, da Slovenci bodo še mnogo napredovali, veliko se izučili od Amerikancev; in če bodo posnemali od njih, kar je dobrega ter se izognili od njih, kar je slabega, je njih bodočnost v Ameriki cvetoča in mnogo obeta. Slovenec je župan, in v Ameriki imamo že mnogo mladine, ki ima lahko sijajno bodočnost. Slovenci naj se zavedajo, da bodo uspehi, če bodo pazili na to le pravilo: glej, da boš vedel, in da boš boljši postal, kakor tvoj sosed; to je skrivnost tvojega napredka; Slovenci naj ne posnemajo ošabnih Nemcev in zahtevnih Italijanov, marveč naj bodo samozavestni, odkritosrčni, pridni pri delu in naj ne pozabijo svojega Boga.

Ernest Terpin.

MR. VOGLAR PIŠE

Youngstown, Ohio.

Dne 24. in 25. julija sem bil zopet v Chicagu, pa nisem imel časa, da bi šel na West Side, ampak samo v South Chicagu in pa v Lemontu sem bil. V soboto večer sem dospel v South Chicagu v gostilno Mr. Popovića in se tam snidemo z southchicagskim novinarjem in z Martinom Golobičem, ki mu je novinar ravno razkladal od svojega Victory Gardna. Novinar misli, da bo dobil prvo nagrado, pa ne bo. Seboj je imel nekaj solate, katere seme je naročil s severnega tečaja in jo je vsejal še 1. aprila in je že dva palca visoka in ima pero in pol. Dal jo je nekaj meni, ki sem jo seboj vzel in posadil tu v Youngstownu, pa ne vem če raste ali ne, jo ne morem nikjer najti in ne vem kam sem jo posadil. A kadar bo velika, mu bom že dal vedeti.

Pred nekaj dnevi je bil bombardiran Rim in kako so v Rimu vsi mali in veliki protestirali. Kaj pa, ali se je že poza-

Nedeljski pomenki

J. M. Trunk

TEDENSKI KOLEDAR

8. Nedelja — 8. pobinko ština
9. Ponedeljek — Janez Vianney
10. Torek — Lovrenc
11. Sreda — Filomena
12. Četrtek — Klara
13. Petek — Kasijan
14. Sobota — Evzebij, Vigelija

DRUGA NEDELJA V AVGUSTU

"Ne iščem svoje časti, temveč časti Onega, ki me je poslal" (Jan. 5, 44).

Človek ima v stvarstvu svoje mesto. Ali se sam pravilno zavzame tega mesta ali napačno, in ali mu kdo prizna to mesto, ali pa ga mu odreka, to ali slično ne izpremeni mesta, katero zanjema človek kot človek in božja stvar. Mnogi vohajo nosove, ko se omenja, da je človek višek, krona stvarstva. Budalost, golo napihovanje, ko človeško revščino o takem sanja! Krona stvarstva in pogostoma prava beštija! Drugim pa je to mesto še vse prenizko, skušajo človeško revščino potisniti višje in še višje, prav med bogove.

Čemu vse tako početje, kje je korenina takega ravnanja? Več ali manj se suče vse okoli časti, katera naj bi človeku pripadla v meri njegovega mesta v stvarstvu. "Krona" je nekim preveč časti, gola nadutost, prazno sanjanje, ostudna prevzetnost, podlo napihovanje.

In zopet je dosti takih, katerim je "krona" še vse premalo, prav božja čast naj bi pripadala človeku, med bogove spada človek in božji tron ni previsok za človeka. Tu preveč časti, tam premalo, vse se pa suče okoli časti.

Ali sploh gre človeku kaj časti? Brezdomno mu je nekaj pripada, kar drugače bi si ne mogli raztolmačiti drvenje in beganje radi prevelike ali premale časti. Čast toraj ni brez vsebine. Ampak vse, kar je na časti, ki naj pripada človeku po vsi pravici, ali je na ti časti odveč ali premalo, izhaja le od časti in iz časti, ki pripada edino Bogu.

Kristusu bi pripadala vsa pravica, da bi bil iskal svojo čast. Bil je sin božji, obenem tudi sin človekov. Kot človek je bil najsvetejši, vreden vse časti, in v vsem popolen nad vsako stvar, prvi in glava vsega stvarjenja. Pa pravi: "Ne iščem svoje časti!"

Vse lepo pozdravlja, Odbor.

VABILO NA PIKNIK "HARMONIKA KLUBA"

Waukegan, Ill.

V nedeljo ob 1. uri popoldne dne 8. avgusta bomo imeli v naši naselbinski piknik "Harmonika kluba" na šolskih prostorih. Zraven bo zabava, bingo, balina in karte. Za žejne in lačne bo vsakovrstna postrežba in pi-jaca, kofi in prigrizek.

Imeli bomo tudi nekaj novega in zelo zanimivega. Imenuje se Harmonika dirka. V slučaju dežja se bo vse vršilo v šolski dvorani.

Odbor.

PRIVATNI KLUB

Želi sprejeti v službo dekleta za pripravljanje solatnih in vegetacijskih jedil, kakor tudi ženske in dekleta za pomivanje glažev in posode. Dobra plača, dobri pogoji. Uniforma in dobra jedila dovoljena. 6 dni v tednu, ob nedeljah prosto. Pridite pripravljeni za delo. Covenant Club, 10 No. Dearborn St., Chicago. Vprašajte za Mr. Burkat.

FOR DEFENSE

Društvo sv. Jožefa

ŠT. 169, K. S. K. J., CLEVELAND, (Collinwood) OHIO

Društvo zboruje vsak tretji četrtek v mesecu v Slovenskem domu na Holmes Ave. ob 7:30. Ako ste niste član tega največjega društva v Ameriki, se vas opozarja, da se takoj vpišete dokler niste še prestari.

V društvo se sprejemajo moški in ženske v starosti od 16. do 60. leta. V mladinski oddelci takoj po rojstvu in do 16. leta. Poleg izredno velikih podpor za najmanjše prispevke, goji društvo tudi razne vrste športa za mladino.

Predsednik John Pezdirc, 14904 Pepper Avenue. Tajnik Joseph Ferrar, 444 E. 152nd St., Cleveland, Ohio. Zdravniki: Dr. Skur, dr. Perme, dr. Stasny in dr. Opaškar.

Družba sv. Družine

(THE HOLY FAMILY SOCIETY)

Ustanovljena 29. novembra 1914.

V Združenih Državah **Sedež: Joliet, Ill.** Inskorp. v drž. Illinois Severna Amerika. 14. maja 1915.

Naše geslo: "Vse za vero, dom in narod; vsi za enega, eden za vse."

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: George Stonich, 257 Lime St., Joliet, Illinois
1. podpredsednik: Frank Tushek, 716 Raub St., Joliet, Ill.
2. podpredsednik: Kathrine Bayuk, 528 Lafayette St., Ottawa, Ill.
Tajnik: Frank J. Wedic, 301 Lime Street, Joliet, Ill.
Zapisnikar: John Nemanich, 650 N. Hickory St., Joliet, Ill.
Blagajnik: Joseph Klepec, 903 Woodruff Rd., Joliet, Ill.
Duhovni vodja: Rev. Matthew Kebe, 223 — 57th St., Pittsburgh, Pa.
Vrh. zdravnik: Joseph A. Zalar, 351 No. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Andrew Glavach, 1748 W. 21st St., Chicago, Ill.
Joseph L. Drasler, 1318 Adams Street, North Chicago, Illinois.
Joseph Jerman, 20 W. Jackson St., Joliet, Ill.

POROTNÍ ODBOR:

Joseph Pavlakovich, 39 Winchell St., Sharsburg, Pa.
Mary Kovach, 2294 Blue Island Ave., Chicago, Ill.
John Denis, 2730 Arthington Ave., Chicago, Ill.
Predsednik Atletičnega oddelka: Emery Subar, 540 North Bluff Street, Joliet, Illinois.

URADNO GLASILO:

"Amerikanski Slovenec", 1849 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

Do 1. jan. 1942 je DSD. izplačala svojim članom in članicam ter njih dedičem raznih posmrtnih, pokojnin, bolniških podpor ter drugih izplačil denarne vrednosti do četrtilijona dolarjev.

Društvo za DSD. se lahko ustanovi v vsakem mestu Zdr. držav z ne manj kot 8 člani (cam) za odrasli oddelci. Sprejme se vsak katoličan moškega ali ženskega spola v starosti od 16 do 60 let. V mladinski oddelci pa od rojstva do 16 let.

Zavaruje se za \$250.00, \$500.00 ali \$1,000.00. Izdajajo se različni certifikati, kakor: Whole Life, Twenty Payment Life in Twenty Year Endowment. Vsak certifikat nosi denarno vrednost, katere se vsako leto viša.

Poleg smrtnine izplačuje DSD. svojim članom (icam) tudi bolniško podporo iz svoje centralne blagajne, kakor tudi za razne operacije in poskodnine.

Mesečna plačila (assessments) so urejena po American Experience tabeli.

DSD. je 121.90% solventna, potrjujejo izvedenci (actuaries).

Uradni jezik je slovenski in angleški.

Rojakom in rojakinjam se DSD. priporoča, da pristopijo v njeno areolo.

Za vsa morebitna pojasnila in navodila se obrnite pisмено ali ustmeno na gl. tajnika: FRANK J. WEDIC, 301 Lime St., Joliet, Ill.

Dopisi lokalnih društev

VABILO NA SEJO

Pittsburgh, Pa.

Vsi člani in članice društva sv. Družine, šte. 11, DSD, so vabljani na redno mesečno sejo, ki se bo vršila v nedeljo dne 8. avgusta, v navadnih prostorih in ob navadnem času, kakor po navadi dosedaj.

Za julijsko sejo smo bili povabili vse članstvo, ali žal udeležba je bila tako majhna, da

nismo mogli izvršiti ono, zakar smo članstvo povabili naj pride k seji, ker noče nihče predlagati ali postaviti kakih predlogov pri majhni navzočnosti članstva. Zato je vsa stvar preložena za prihodnjo sejo in na to sejo ste vsi vabljani. Tisti, ki se te seje ne bo udeležil bo moral biti zadovoljen s tem, kar se bo sklenilo, pa če mu bo tak sklep ugajal ali ne. Pridite torej v nedeljo na sejo ob 9. uri in pripelajte s seboj tudi kaj novih članov ali prosilcev za pristop v naše društvo in DSD.

Pozdrav vsemu članstvu.

Tajnik.

UREDNIKOVA POŠTA

Rajhenburčan, Milwaukee, Wis. — Hvala za Vašo pozornost, ko pravite, da o starodavnih gradovih radi citate in da ste Vi doma iz najboljši zgodovinsko znamenitega kraja v Sloveniji iz Rajhenburga. Zgodovinsko je Rajhenburg res ena najstarejših človeških naselbin v tamošnji okolici. Rajhenburški opis pravi to le: Rajhenburg je trg. Pred to vojno je štel okrog 790 prebivalcev. 122 hiš, 106 posestnikov, 2 kočarja in 14 najemnikov. Trg se nahaja ravno, ko naredi Sava koleno in se obrne njen tok doli proti Vidmu. Do Vidma je od Rajhenburga bližje 5 kilometrov, do Brežic pa 17 kilometrov, do Krškega pa le 4 kilometre. Spada pod okraj Brežice.

Ta kraj je bil naseljen že v predzgodovinski dobi, kar dokazujejo najdbe iz hallstattske dobe. Na rimsko dobo spominjajo odkriti miljniki ob znameniti rimski cesti kraj Save in sledovi mostu, ki je tu držal čez reko. Do Rajhenburga je segalo mestno ozemlje rimske Celeje (Celja). V srednjem veku se omenja Rajhenburg že leta 838, ko je v Rajhenburgu pribežal slovenski-panonski knez Pribina k mejnemu grofu Salahonu. Tu je moral obstati že tedaj prvotni rajhenburški grad, katerega razvaline še vedno stoji v nebotik nad Savo. Leta 895 je izročil nemški kralj Arnulf tri kraljeve kmetije v Marki tik Save pri Rajhenburgu in neko posestvo pri Krškem

plemiču Valtunu. Njegovemu potomcu Viljemu, mejnemu grofu savinjske marke, iz domače plemiške rodbine Brežič, je nemški cesar Henrik II. posestva še pomnožil. Po njegovi smrti je podarila vdova bl. Hema 1043 svoja posestva v Rajhenburgu solnograški nadškofiji v zameno za desetino na Koroškem. Solnograški nadškof Konrad je dal zgraditi 1127 ali pa med 1130 in 1147 letom na strmem kamenitem hribu nad Savo utrjen grad v obrambo proti napadom Madžarov. Grad so dajali nadškofje v najem. Najznamenitejši grajski posestniki so bili rajhenburški vitezi, ki so tu gospodarili od 1290 do 1570, izvemšiki dobo od 1480 do 1491, ko je bil grad v oblasti Madžarov. Rajhenburžani so bili zelo uplivni in mogočni vitezi ter lastniki mnogih grajščin (Brežic, Kozjega i. dr.). Leta 1448 je premagal Madžare Ivan Rajhenburški skupno s celjskim vojskovodjo Janom Vitovcem. Rajhenburg se navaja v 13. stoletju kot vas. V 14. stoletju je moral že dobiti trške pravice od svojih zemljiških gospodov solnograških nadškofov. Poleg običajnih trških pravic je dobil Rajhenburg pravico do tržnega dne enkrat v tednu in do štirih sejmov v letu. Dobil je tudi lastno sodnijo s trškim sodnikom na čelu. Solnograški nadškofje so imeli v Rajhenburgu celo svojo lastno kovnico denarja. Trg je veliko trpel od turških napadov. Posebno hu-

do so ga izropali in požgali leta 1476. V dobi kmečkih uporov so se pred gradom večkrat pojavili uporni kmetje. Leta 1595 je prodal solnograški nadškof Wolf Dietrich rajhenburško grajščino rodbini pl. Moscon. Nato so gospodarili na gradu vitezi Gradneški, do 1630 pa baroni Gali Galensteini. Slednji so grad preuredili in mu dali sedanjo obliko. Njihov grb je še sedaj videti nad grajskim vhodom. Poznejši lastniki gradu so bili grofje Attems (od 1721 do 1802). Višek moči in slave je dosegla rajhenburška grajščina pod grofom Ferdinandom Attemsom, ki je bil ob enem lastnik Brežic, Podčetrka, Bistrice, Vurberga, Ptuj in še drugih grajščin. V devetnajstem stoletju so se lastniki vrstili. Leta 1881 so ga kupili številni zemljiški francoski trapiisti. Ti reformirani cisterjanci, ki jim služi danes grad z veličastnim obzidjem in lepim razgledom za samostansko poslopje, imajo tu vzorno gospodarstvo.

Rajhenburg je bil važno pristanišče v srednjem veku za trgovino na Savi. Z vinom in žitom natovorjene brode so vlačili z živinskih postaj po Savi, ki so se vrstile od hrvatske meje do Zaloge pri Ljubljani. Tu je takrat imenitno uspevala obrtnost. Največ je bilo strojarjev. Ko je pa leta 1862 stekla železnica Zidani most—Zagreb, je Rajhenburg prenehal biti savsko pristanišče. Ta kraj je v letih 1695, 1878, 1880, 1895 in 1906 hudo trpel od potresov. Župnija Rajhenburg je štela pred to vojno 6319 duš. Prvotna cerkev je bila zgrajena že v 11. stoletju in je bila posvečena sv. Petru in Pavlu. Sedanja veličastna bazilika so pozidali 1908 in 1914 v spomin petdesetletnice Marijinega prikazovanja v Lurdu. Veličastno cerkev je sam papež s posebnim pismom z dne 8. junija 1929 posvetil in povzdignil v baziliko.

Tako vidite Rajhenburg je res znamenit kraj, ki ima znamenito preteklost.

TO IN ONO

GOSTJE SI SAMI POSTILJAJO

Zveza več kot 150 hotelov v Chicagu je pred nedavnim naznanila, da ob nedeljah ne bodo sobarice pospravljale sob in si bodo morali gostje sami postlati postelje, pomesti sobe, itd. To je bilo treba ukreniti, da so delavke dobile vsak teden vsaj en dan počitka. Morda bo težko verjeti, pa je vendarle resnica, da se je ta načrt do zdaj čisto zadovoljivo obnesel.

DOLGA POT ZA STEKLE-NICO

Iz ladje USS Maryland je mornar Charles B. Bernard nekje med Honolulu in San Francisco vrgel v morje steklenico s pismom. To je bilo leta 1915. Pred par tedni je neki H. Walden našel to steklenico na morskem obrežju blizu mesta Norfolk, Va., ravno istega mesta, v katerem Bernard zdaj stanuje.

CANOSSA

Pred gradom Canosso v Srednji Italiji je delal nemški cesar Henrik IV. pokoro pred papežem Gregorijem VII., ki ga je bil v tako zvanem investiturnem sporu izobčil iz Cerkve. Na to je mislil nemški kancler Bismarck, ki je za časa kulturnega boja leta 1872 v državnem zboru dejal: "V Canosso ne gremo!" Vendar se je boj za Bismarcka tako malo slavno končal, da je znani Virehow, ki je bil dal kulturnemu boju to ime, kesneje dejal, da se je kancler obrnil na pot, ki ima s potjo v Canosso isto smer...

OGLASI V "AM. SLOVENCU" IMAJO VEDNO USPEHI

ČIKASKIM SLOVENCEM SE OBETA PESTER KONCERT

THOMAS CUKALE

Že na milijone ameriških mladcev je bilo pozvanih pod orožje te velike in mogočne dežele, da se za vselej zatre tista popovska sodrga, ki je zapisana v bratovščino nasilnosti ali tako zvanega osišča. In tako je tudi znani in mladostni slovenski tenorist Tomaž Cukale do bil obvestilo, da ga hoče Stric Sam v svojo silno vojsko še pred koncem tega leta.

Preden pa pojde ta naš pevec k vojakom, nam misli podati koncert, ki obeta biti že kar naravnost imeniten glasbeni užitek in prav znamenit dogodek v slovenski naselbini tega milijonskega mesta, če nam je soditi po tem, kar nam namerava zapeti Tomaž sam, in pa po močeh, ki jih bo povabil v prijazno sodelovanje in gostovanje.

V pismu se je že obrnil do znanega baritona Antona Šubla s prošnjo, naj bi nastopil na njegovem koncertu, ki se bo vršil dne 31. oktobra popoldne v Češki ameriški dvorani na 1438 W. 18th Street. G. Anton Šubel se bo ravno tiste dni že tako in tako mudil v Chicagu in mu zato najbrž ne bo težko ustreči Cukaletovi želji.

Plutovi trojčki, ki so že dobro znani naši javnosti, so mu obljubili, da bodo igrali na njegovem koncertu. Tudi mlada deklica June E. Rueter mu je že zagotovila, da nam bo zapela nekaj izbranih pesmic. O njej gre glas, da se lahko razvije še v sijajno pevko.

G. Howard Gartner, ki nam je že enkrat pokazal, kako močan in lep je njegov glas, bo tudi povabljen na prijazno sodelovanje.

Novakovi sestri Ksenija in Majda sta se že odzvali Tomaževemu povabilu ter mu obljubili vsaka svojo pomoč. Prva z

Koncertni komite.

IZ URADA SLOVENSKEGA AMERISKEGA NARODNEGA SVETA

3935 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Cez osemdeset podružnic

Približno šest mesecev je zdaj že za nami, odkar so se začele ustanjavljati in prijavljati v ta urad podružnice Slovenskega ameriškega narodnega sveta. Spočetka je šlo to nekam počasi — rekli bi skoraj strahoma, po polzevo — potem pa v čimdalje hitrejšem tempu, s čimdalje večjim zamahom in navdušenjem tako, da jih je sedaj nad osemdeset v krogu tega prepotrebne in pomembnega gibanja.

Nekatere naše podružnice so velike, nekatere majhne, a vse pa brez izjeme na vso moč delavne in pridne. Nekaj jih je, ki vključujejo domala vse slovenske ustanove v naselbinah, nekaj pa jih je nastalo iz posameznih društev in drugih krajevnih organizacij. Posejane so domala vsepo vsod, koderkoli živijo naši ljudje. Najti jih je v Californiji, Coloradu, Illinoisu, Indijani, Michiganu, Missouriju, New Yorku, Ohiju, Pennsylvaniji, Wisconsinu in Wyomingu. Zanimanje raste za naše gibanje, ki bo, kakor vse kaže, naposled zajelo vse slovenski življenj v Ameriki.

Naše podružnice nudijo našemu narodnemu svetu moralno in gnotno pomoč, brez katere bi ta organizacija ne mogla obstajati, niti ne vršiti svojih težkih nalog.

V moralnem oziru širijo ideje našega gibanja s svojimi shodi, sejami, sestanki in raznimi prireditvami ter predstavljajo v čimdalje večjem številu silo, ki bo z ozirom na težnje naših prizadevanj lahko silno vplivala na javno mnenje v tej deželi in drugod; v gnotnem pa so doslej prispevale v okroglih številkah nekaj nad \$8,000, med tem ko so darovale centralizirane organizacije \$3,900, posamezniki pa prav toliko, a na lanskem narodnem kongresu pa se je nabralo nekaj čez \$1,300.

Med našimi podružnicami je nekaj takih, ki so nastale iz angleških poslujočih društev. To je jako razveseljivo znamenje. Ali gledati moramo na to, da jih privabimo še več v krog tega zgodovinskega gibanja.

Izvrševalni odbor Slovenskega ameriškega narodnega sveta, ki se mora opirati na uspešnost svojih podružnic, se v polni meri zaveda svojih dolžnosti, pa si s svojim neumornim delom ustvarja čimdalje več zaupanja med narodom. Stori je že dosti dobrega in koristnega v doseg svojih ciljev. Poslal je n. pr. delegacijo v Washington do našega državnega vladnega oddelka, kjer je po njej razložil pomen in namen svojega delovanja; ter povedal želje tistih, ki jih zastopa v naši javnosti; stopil je v stik s številnimi činitelji, ki bodo vplivali posredno ali neposredno na odločitve za zeleno mizo mirovne konference; pomagal je k razpustitvi tako zvanega 'avstrijskega bataljona' in s tem je razočaral Ottona Habsburga v njegovem upanju na obnovo habsburške monarhije, ki bi pomenila narodno smrt za slovenski narod v stari domovini; v pismu je opomnil angleškega zunanjega ministra Edena in ministrskega predsednika Churchill na to, da se bojuje proti fašističnim silam slovenski narod, ki mu gre že samo zastran tega pravica do narodnega obstanka in svobodnega kulturnega življenja; pisal

je čehoslovaskemu predsedniku Benešu, naj se s svojim velikim vplivom potegne za pravice našega naroda; izdal in založil je Čokovo brošuro, ki je velikega pomena za pravno rešitev primorskega in tržaškega vprašanja; dal je pobudo k ustanovitvi Združenega jugoslovanskega odbora, kateremu je izvoljen naš odlični pisatelj Louis Adamič za predsednika; vsa njegova prizadevanja gredo za tem, da se Slovenci rešijo narodnega pogina ter zavzamejo kot del demokratične, federativne Jugoslavije enakopravno mesto v krogu svobodnih in demokratičnih narodov sveta.

Vse to delovanje in pa vzdrževanje glavnega urada terjata seveda veliko izdatkov, vsled česar so potrebni kajpak tudi primerni dohodki. Za te imajo skrbeti naše podružnice, ki jih je, kakor smo že povedali, že kaj lepo število. Toda biti jih mora še več, če hočemo, da se bo delo za rešitev in osvoboditev slovenskega naroda onkraj morja še bolj razmahnilo.

Mesec avgust je vroč. Toda vročina naj ne ovira našega dela. Glejmo, da bo v začetku septembra naša organizacija štela najmanj 100 podružnic!

Zadeva slovenskih vojni ujetnikov

Ko se je razvedelo, da so med vojnimi ujetniki, ki so jih poslali semkaj iz Afrike po strahovitom porazu osiščne vojske v Tuniziji, tudi vojaki slovenske krvi, se je naravno pojavilo med slovenskimi Amerikanci veliko sočutje do njih.

Mnogi naši ljudje so se že obrnili do nas z vprašanjem, če je Slovenski ameriški narodni svet že kaj storil, da se slovenskim ujetnikom, ki so morali proti svoji volji v laško vojsko, olajša ujetniško stanje.

Izvrševalni odbor te organizacije se je obrnil do raznih članov ameriške vlade ter jih prosil, naj izposlušajo, da se bi laški ujetniki slovenske krvi ali predeli ameriški, ali roma zavezniški vojni sili, ali pa poslali na svobodno delo v tej deželi.

Ko dobimo odgovor, ga bomo objavili v slovenskih listih.

Naše gibanje

Od 14. do 22. julija sta se temu uradu prijavili dve podružnici: Štev. 81 SANS, Sheboygan, Wis.; nastala iz dr. št. 157 KSKJ; štev. 82 SANS Slovan, Pa., nastala iz dr. št. 241 SNPJ.

V istem razdobju so prispevale sledeče podružnice: Štev. 17 SANS, Uniontown, Pa., \$132.30; štev. 25 SANS, Chicago, Ill., \$12.00; štev. 26 SANS, Salem, O., \$13.75; štev. 31 SANS, Pueblo, Colo., \$15; štev. 33 SANS, Bridgeport, O., \$20.00; štev. 42 SANS, Hackett, Pa., \$10.00; štev. 51 SANS, Barberton, O., \$250.50; štev. 54 SANS, Chicago, Ill., \$8.62; štev. 59 SANS, Brooklyn, N. Y., \$16.00; štev. 81 SANS, Sheboygan, Wis., \$51.75; štev. 82 SANS, Slovan, Pa., \$5.00.

TOČEN RAČUN

A: "Ali verjameš, da je stara ta gospodična že 75 let?"

B: "Beži no, kaj pa govoriš!"

A: "Res je, kar pravim. Odkar jo poznam, je bila že trikrat stara 25 let."

KNEZ SEREBRJANI

— ROMAN —

Rusko — A. K. Tolstoj — Poslovenil — Al. Benkovič

"Kdo pravi, da ni moja sodba pravična?" je vprašal Ivan, prizadevajoč si, da bi dal svojim potezom miren izraz. "Naj mi stopi pred oči, kdor je to rekel!"

"Gosudar," je izpregovoril Maljuta v veliki razburjenosti; "med dobrimi služabniki tvojimi je tudi mnogo pijanih, mnogo takih, ki ne vedo, kaj govore! Ne veli iskati pijače, gosudar! Ko se iztrežni, sam ne bo verjel, da je res kaj takega govoril v pijanosti."

Car je nezaupno gledal Maljuto. "Oče parakliskiarih!" je rekel car smehljaje se. "Od kdaj si pa tako milostren?" "Gosudar!" je nadaljeval Maljuta, "ne veli..."

A bilo je že prepozno. Sin Maljute je stopil naprej in je stal spoštljivo pred Ivanom. Maksim Skuratov, tisti oprčnik, ki je Serebrjanega rešil medveda, je izgovoril ono besedo.

"Torej ti, Maksimuška, se pritožuješ nad mojo sodbo?" je rekel Ivan, oziraje se z zlim smehljanjem sedaj na očeta, sedaj na sina. — "No, govori, Maksimuška, zakaj ti ni všeč moja sodba?"

"Zato, gosudar, ker nisi poslušal Serebrjanega, ker mu nisi dovolil, da se opraviči pred tabo in ker ga nisi niti vprašal, zakaj je hotel obesiti Homjaka."

"Ne poslušaj ga, gosudar!" je prosil Maljuta, "pijan je, saj vidiš, da je pijan! Ne poslušaj ga! Poberi se, pijanec; vidiš ga, kako se ti napije! Poberi se; glej da odneseš glavo!"

"Maksim ni pil ne vina ne medice," je zlobno opomnil carjevič. "Ves čas sem gledal nanj, niti brkov si ni zmočil."

Maljuta se je ozrl na čarjeviča s takim pogledom, da bi bil vsak strepetal pred njim. A carjevič se je čutil nedostopnega za masčevanje Maljute. Drugi sin Groznega, prestolonaslednik, je imel v sebi vse slabe lastnosti očetove in slabi zgledi so čezdalej bolj uničevali tisto, kar je bilo v njem dobrega. Ivan Ivanovič je ni več poznal usmiljenja.

"Da," je pristavil smehljaje se. "Maksim ni ne jedel ne pil pri obedu. Ni mu povšeči naše življenje. Gnusi se mu oprčnina batjuške."

Med tem pogovorom Boris Godunov ni odmaknil oči od Ivana. Zdelo se je, da je preiskoval izraz njegovega obraza in je tiho in neopazeno odšel iz dvorane.

Maljuta je padel carju k nogam.

"Batjuška, gosudar Ivan Vasiljevič!" je izpregovoril, loveč rob carjeve obleke; "davi sem te jaz neumni bedak, seljak neotesani, prosil bojarstva. Kje je bila moja pamet? Kam je šla moja človeška razodnost? Jaz, rob smrdljiv, jaz naj bi nosil bojarstvo čapko? Pozabi, gosudar, bedaste moje besede, ukaži strgati z mene pozlačeni kaftan, obleci me v raševino, samo odpusti Maksimu njegovu krivdo! Mlad je, gosudar, neumen, nerazsoden, ne ve, kaj govori! In ako že hočeš koga kaznovati, daj kaznovati mene, ker sem, bedak, dovolil sinu, da se je napil do pijanosti! Dovolil, gosudar, da jaz položim na kladu svojo glupo glavo. Ukaži, in takoj ubijem samega sebe!"

Grozen je bil pogled na spačeni obraz Maljute, na obup, začrtan v njegove poteze, ki niso nikdar izražale drugega kot zverstvo.

Car se je zasmeljal. "Nimam za kaj kaznovati ne tebe ne tvoje glave!" je rekel; "Maksim ima prav!"

"Kaj, gosudar?" je vzkliknil Maljuta; "kaj — Maksim ima prav?" in njegovo veselo začudenje je izrazil bedast smeh, ki pa je takoj izginil, zakaj Maljuta se je zazdelo, da se mu car posmehuje.

Te nagle izpremene na Maljutinem obrazu so bile tako nenavadne, da se je car, gledajoč ga, zopet spustil v smeh.

"Maksim ima prav," je nazadnje ponovil car z resnim obrazom: "zmotil sem

se. To je nemogoče, da bi Serebrjani svojevoljno napravil kaj proti meni. Spominjam se Nikite še pred litevsko vojno. Vedno sem ga imel rad. Bil mi je dober služabnik. To ste vi, prekleťci," je nadaljeval car, obrnivši se h Grjaznemu in k Basmanovima, "ki me vedno ščujete, naj prelivam kri! Ali vam je še premalo vseh umorov? Ali je bilo treba ubiti še mojega dobrega bojarja? Kaj stojite, zverine! Hitite, ustavite kazen! Ne, ne, ne hodite! Prepozno je! Zdi se mi, da mu je že odletela glava! Vsi mi poplačate njegovo kri!"

"Ni še prepozno, gosudar," je rekel Godunov, ki se je vrnil v dvorano. "Ukazal sem, naj počakajo z usmrtitvijo Serebrjanega. Milost ne pozna predpisov, gosudar; vem, da si milostljiv, da včasih obsodiš in odpustiš. Zato sem storil tako. Serebrjani ima že glavo položeno na kladu, rabelj ima že slečen kaftan, zavihal si je rokave ni čaka tvoje carskega povelja!"

Ivanu se je obraz razjasnil.

"Boris," je rekel, "pojdi sem, moj dobri služabnik! Ti edini poznaš moje srce. Ti edini veš, da ne prelivam krvi za svoje veselje, ampak da iztrebim izdajstvo. Ti me ne smatraš za ljudozreca. Pojdi sem, Fedorič, da te objamem!"

Godunov se je sklonil. Car ga je poljubil na glavo.

"Pojdi sem tudi ti, Maksim, odpuščam ti. Kruh in sol jej in govori resnico! Tako delaj tudi naprej. Dajte mu sto in dvajset sobolov za kožuh!"

Maksim se je poklonil do tal in carju poljubil roko.

"Kakšno plačo imaš?" je vprašal Ivan.

"Navadnega vojaka, gosudar."

"Določam ti plačo načelnikov. Imel boš hrano in vse potrebe kakor načelniki. A vidim, da mi hočeš nekaj povedati. Govori brez strahu; prosi, kar hočeš!"

"Gosudar! Nisem zaslužil tvoje velike milosti, nisem vreden bogatega oblačila, starejši so tu, nego sem jaz. Samo ene stvari te prosim, gosudar: pošlji me bojevat se na Litvo, pošlji me v Livonijo; ali pa, gosudar, me pošlji v Rjazan zoper Tatarje!"

Nekaj preziru podobnega se je zasvetilo v Ivanovih očeh.

"Zakaj bi se rad bojeval? Ali ti mrzi življenje v Slobodi?"

"Mrzi mi, gosudar."

"Kaj?" je vprašal Ivan in srepo gledal Maksima.

Maljuta ni pustil odgovoriti sinu.

"Gosudar," je rekel, "rad bi služil tvoji milosti. Rad bi dobil iz tvojih carskih rok zaslužno svetinjo na zlati verižici. Gorka kri se pretaka po njem, gosudar; zato prosim, da bi šel nad Tatarje in Nemece."

"Ne, njemu ni za to," je izpregovoril carjevič, "ampak za to, da bi bil po njegovi glavi. Nočem biti oprčnik in tudi ne bom! Češ, naj bo po moji, a ne po carjevi volji!"

"Glej, glej!" je rekel Ivan posmehljivo. "Tako me hočeš speljati, Maksimuška? Glejte ga, junaka! Kako neki bi se mogel jaz, siromak, kosati s tabo? Ako nočeš biti oprčnik, te dam zapisati med hlapce."

"O, gosudar!" je hitel za sina Maljuta; "kamor blagovoli tvoja milost uvrstiti Maksima, povsod bo pripravljen služiti po tvojemu ukazu! A sedaj pojdi domov, Maksim, pozno je že; reci materi, naj me ne čaka, dela imamo v zaporih. Količeve mučimo. Pojdi, Maksim, pojdi!"

Maksim je odšel. Car je ukazal poklicati Serebrjanega.

Oprčniki so ga pripeljali zvezanega, brez kaftana; ovratnik pri košulji je imel odpet in zavihan. Za knezom je vstopil glavni rabelj Tereška z zavihanimi rokavi, z lesketajočo se sekro v roki. Tereška je vstopil zato, ker ni vedel, ali car odpušča Serebrjanemu ali hoče samo izpremeniti način njegove smrti.

(Dalje prih.)

MEH ZA SMEH

PREBRISANEC

A: "Kaj, vi veste, kdo vam je ukradel avtomobil, pa ga počakate?"

B: "Ne, ker hočem počakati, da ga na novo prepleška."

NESREČA

A: "Pred nekaj tedni se je moj bratranec ponesrečil z motornim kolesom in je moral dva tedna ležati."

B: "Strašno! Kaj ni bilo nikogar v bližini, da bi ga pobral?"

NA GROBU

Tu počiva Gašper Motovilčec; umrl je v 76. letu starosti. Komaj je zagledal luč sveta, že ga je strlo kolo voza.

DOBRA KUCHARICA

Žena: "Pred vrati stoji be-
rač. Ali naj mu dam ostanke
današnjega obeda?"

Mož: "Seveda, ker ga po-
tem nikoli več ne bo k nam."

DVA PRIMERA SPRETNEGA GOVORJENJA IZ TREBUHA

(Nadaljevanje z 3. strani)

Ko je bila na ta način vzbujena pozornost vseh številnih gostov, se je postavil pes na zadnji nogi in rekel gospodarju: "Čuj, lačen sem, ker sem že preveč telovadil. Rad bi nekaj jedel." Gospod se je mirno in brezbrizno ukvarjal z večerjo in le rekel: "Pozneje. Ko bom jaz povečerjal, bom naročil tudi zate. Sedaj pa le lepo tiho bodi!" Psiček je godrnjal nekaj nerazumljivega, nato je zopet spregovoril: — "Ah, tak je vedno tvoj izgovor, in končno mi vržeš le nekaj kosti, katerim sam nisi kos. Tako brezobzirnega in nadaljnega postopanja si ne bom pustil več dopasti." Ravnatelja cirkusa, ki je sedel pri sosedni mizi, je lomil smeh in je takoj nastavlil trebušnega govornika s "čudežnim" psičkom pri svojem podjetju proti znatni mesečni plači.

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam
in Vašim Otrokom

Kranjsko-Slovenska Katoliška Jednota

Najstarejša slovenska podporna organizacija
v Ameriki... Posluje že 50. leto.

Članstvo: 38,400 Premoženje: \$5,100,000

SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTA ZNAŠA 127.24%

Če hočeš dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, poštini in nadsolventni podporni organizaciji, KRANJSKO-SLOVENSKE KATOLIŠKE JEDNOTE, kjer se lahko zavaruješ za smrtne, razne poškodbe, operacije, proti boleznem in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema molke in ženske od 16. do 60. leta; otrokinja takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje. K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejše vrste certifikate sedanje dobe od \$250.00 do \$5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vdov in sirot. Če se nisi član ali članica te močnega in bogate katoliške podporna organizacije, potrdi se in priloži takoj.

Za poljansko o zavarovalnici in za vse druge podrobnosti se obrni na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednota, ali pa na:

GLAVNI URAD V LASTNEM POSLOPU
351-353 No. Chicago Street, Joliet, Illinois

BUY U. S. DEFENSE BONDS!

Obenem ste vabljeni, da vpišete sebe in svoje družine k prvemu in najstarejšemu slovenskemu podpornemu društvu v Chicagi

DRUŠTVO SV. ŠTEFANA.

štef. 1, K. S. K. J. Chicago, Illinois

Zbiranje vsake prve sobote v mesecu ob 7:30 zvečer v cerkveni dvorani sv. Štefana. Naše društvo vam nudi vse različne moderne zavarovalnine — podporo v bolezni, preskrbo dostojnega pogreba, in goji zdrav koristen šport za mladino. Glede pristopa v društvo se obrnite na odbor:

FRANK BANICH, predsednik
JOHN PRAH, tajnik, 1806 W. 23rd Street
ANTON KREMESEC, blagajnik

PRVI SLOVENSKE POGREBNI ZAVOD V CHICAGI

LOUIS J. ZEFRAJ
1941 W. Cermak Rd., Chicago, Illinois
Phone Canal 4611

NA RAZPOLAGO NOČ IN DAN.

Najboljši avtomobili za pogrebe, krste in šentitovanje. — Mrtvaška kapela na razpolago brezplačno. — CENE ZMERNE.

Pisano polje

J. M. Trunk

Vatikan vrši človekoljubno delo, ko po svojih zvezah pride do vojnih ujetnikov in poroč. Vsa mora pa obžalovati, da Vatikan ne more poročati ničesar o ujetnikih v Rusiji, ker Rusi tega ne pripustijo. Kakšne razloge imajo Moskoviči, vejo pač le sami, svet ve le, da nikogar in nikamor ne pripustijo. Ali se bojijo špijonstva? Vatikan bi kaj takega ne opravljal, kaka muha pa pride tudi skozi najbolj drobno mrežo. Willkie je bil v Moskvi, šel na fronto, pa ni ničesar videl, in zdaj je tam Rickenbacker in je odšel na fronto, pa utegne videti le fronto!

V magnitogorskem je delal Amerikanski inženir nad pet let in on je postavil peči, iz katerih prihaja železo za topove. Imenitno delo. Pa je bila v bližini še druga velikanska naprava, njega pa niso tja pripustili. Izvedel je le od drugih Amerikancev. V južni Sibiriji imajo Rusi zdaj še vse druge naprave, pa nikogar blizu ne pripustijo. Moskoviči so pač tiči.

Ako drugi pripustijo, da Vatikan pogleda za ujetniki, pripustijo pač, se mi zdi, ker ni nevarnosti za špijonstvo, v Rusiji pa obstaja ta nevarnost, ker Rusi niti aliranci prav ne zaupajo, in Rusi, izgleda, hočejo hoditi svojo pot.

Neki točijo debele solze, da med nami ni edinosti. Obžalujem tudi jaz, ako je ni, kjer bi imela biti, in kjer je edinost mogoča. Ampak prav taki solzarji spravljajo na dan reči, ki vodijo le v razdor, ker so večnoma izmišljene ali najmanj pretirane. Ali jim je za edinost, ali le za to, da se morejo nad osebami, ki pač njim ne prija, znositi? Svetniki, ki imajo šajn okoli...

Iz Zagreba javljajo, da bodo Nemci Hrvatoma poslali toliko in toliko krompirja in še nekaj za pod zobe. Usta se širijo do ušes. Nemci so kerlici in še fini ljudje! Prej so seve Nemci pobrali vse, le uši so pustili. Kakor v hlevu: polne jasi, in vse gre lahko žabam pet!

Ruski carji so bili taki, taki. Ravno za pečko pa niso sedeli. Pod carji se je razširila ruska moč celo čez Pacifik v Alasko in še dalje niždol obali. Morda so bili kratkovidni, ko so Alasko prodali. Rusi so prišli do Fort Rossa. Indijanci so dvignili glave, še bolj Španci, dasi so prišli pozneje, in za Španci so prišli Amerikanci. Pod carji je bilo nekaj strumne politike, ne dosti, in težkoče so bile, ker je sililo pravoslavje v osredje. Prav v Fort Ross so prišli Rusi, ki niso pravoslavja marali, in pravoslavje ne njih. Skupno delo je bilo nemogoče, in ko so prišli Amerikanci, so se Rusi iz Fort Rossa naselili v San Francisku, kjer so si do danes ohranili svoj ruski in verski značaj, le Baptisti so se vrnili med nje. Med temi je prišlo v San Francisko precej "belih" Rusov, ki so politično caristi in versko pravoslavni. Z "Molokanci", kakor imenujejo prvotne in "razkolne" Ruse, ti "beli" Rusi niso imeli dosti stikov, oboji pa ne z "rdečimi" Rusi. "Russian Hill" imenujejo sicer grič, kjer stoji semafor, ampak "ruski hrib" je prav tam, kjer je tudi "kranjski hrib" in celo "irski hrib", na južno-vzhodni strani ob zalivu.

L. 1940 sva z Rev. Voduškom stiskala po teh "hribih" in prišla tudi na "ruski" hrib. Skromna cerkva. "Russian Baptist Church" je napis in še nekaj v cirilici, žal, da si nisem zapisal.

Pred cerkvico bradat možakar, pristna ruska prikazen, in pristni Rusi so ostali vsi, ki so prišli doli iz Alaske. Z "belimi" Rusi so se pisano gledali, še bolj z "rdečimi" do zadnjih dni. Prišel pa je napad na "matuško" Rusijo. Kaj se je zgodilo? Pozabili so na razkolje, na pravoslavje celo na ateizem — vsi so enostavno le za — Rusijo!

Za slovensko obliko imen smo se na Koroškem borili že desetletja pred zadnjo vojno. Borba je postala zdaj nemogoča: jej ali erkn! Zasačajo, pa mora biti. Po obliki imen mora biti vse nemško. Nasilje! Skandal! Zgražamo se. Prav, prav. Kako pa prej tostran Karavank? "Gremo v Villach". "Popeljemo se v Klagenfurt". Podpisovali smo se: Johann Klementschtisch. Narodnjaki (?) so načelno zahtevali na železnici karte nemško! Nobel je bilo, vsi hočemo biti nobel. Kaj, ko bi se malo potrkali na prsa, ker vsaj skrušenosti nam nemški nasilneži ne morejo zabraniti, in nekaj pokore ne bo škodovalo?

Ako naj pride do druge fronte, mora biti ta iz Anglije naravnost proti Berlinu, ako je mogoča, ali pa nekako po Dardanelah na Balkan, ako je mogoča. Turki? Bajse so zahtevali, da bi oni zasedli Balkan! Grki, če bi bilo od njih odvisno, spegajo na Carigrad in gori prav do Beograda! Nemci obljubujejo Bolgarom za odpor Solun in še Beograd, ne Carigrada, ker spegajo na Turke. Zda' pa odprite balkansko fronto!!

POSLUŠAJTE

jugoslovanski radio program, ki se oddaja vsako nedeljo od 9. do 10. ure zjutraj preko radio postaje WGES v Chicagi. —

For High-Grade
Insurance Service
See or Phone 2-8593

JOS. KLEPEC
YOUNG BUILDING
19 E. Jefferson Street,
JOLIET, ILL.

DR. H. M. LANCASTER
Dentist

2159 West Cermak Rd.
Telefon Canal 3817
(ogel Leavitt St.)
CHICAGO, ILL.

DR. JOHN J. SMETANA
Pregleduje oči in predpisuje očala
23 LET IZKUŠNJE
OPTOMETRIST
1801 So. Ashland Avenue
Tel. Canal 0523

Uradne ure: vsak dan od 9
zjutraj do 8:30 zvečer.

For Victory...
Buy
U. S. DEFENSE
BONDS
STAMPS